

Martí Mayol

VISCA AUCANADA LLIURE!

EDICIONS
AÏLLADES

lles.cat
IBIZA
EDITIONS

VISCA AUCANADA LLIURE!

Martí Mayol Moragues

VISCA ALCANADA LLIURE!

Martí Mayol

1 Col·lecció de teatre Edicions Aïllades

farsa

1a edició impresa

Març de 2019

www.illes.cat

Disseny de la portada: Ramon Mayol

© del tex: Martí Mayol

© del pròleg: Carles Cabrera

© de la portada: Martí Mayol

ISBN: 978-84-120033-2-1

DL: I 20-2019

Ref. EA.FT70001/19EI

Tots els drets reservats

La producció dramàtica de Martí Mayol

L'escriptor i pintor Martí Mayol i Moragues, llicenciat en Humanitats i doctorat per la Universitat de València, va néixer a Palma el 7 de juliol de l'any 1916 i hi va morir el 26 de maig del 1997. S'inicià en el món de les lletres a través del gènere líric amb algunes temptatives poètiques d'adolescència, però aviat abandonaria aquest terreny pel camp de la drama-túrgia, en què excel·liria com a comediògraf. Així mateix, va publicar uns quants relats breus, articles i una

peça teatral a la revista mallorquina *Ponent*¹ i col·laborà també en el diari del Moviment *Baleares*. Mayol va ser, a més a més, un participant actiu de les tertúlies literàries de postguerra: havia menat el seu amic, cinc anys més jove, Jaume Vidal Alcover a les sessions literàries de cals germans Massot perquè el 1945 i 1946 el poe-ta manacorí hi

llegís les seves primeres composicions², però intervindria sobretot a les tertúlies de la dècada dels cinquanta i seixanta al bar Riskal de Palma, que s'arremolinaven a l'entorn de l'escriptor Llorenç Villalonga i en les quals també participaven el mateix Vidal Alcover, Josep M. Costa, Pau Lluís Fornés, Llorenç Moyà, Gafim, Baltasar Porcel, Alexandre Ba-llester, etc. També la de can Guillem Colom i la del Bar Diagonal, al co-mençament de l'Avinguda Jaume III, en què els més habituals eren Llorenç Moyà, Llorenç Vidal, Enric Arbós, Martí Mayol i Bartomeu Fiol³.

Però si avui recordam el nom de Martí Mayol és per la seva faceta com a dramaturg. Si no m'he descomptat, en quinze ocasions diferents, la

1 *Ponent*, subtitulada *Quaderns d'art, literatura i música*, sota la direcció de Llorenç Vidal i amb la col·laboració del mateix Mayol, va protagonitzar dues etapes distintes. En la inicial, la que ens afecta, que va del 1956 al 1974, aparegueren diversos relats seus com ara «El vaquer murcià» (1958), «Don Lluïset, pvre.» (1960), «Oui, papa» (1964), «L'escàndol» (1965-66), una separata amb l'«esperpent» en un acte *Així és el món* (1964) i un parell d'articles sobre el fet teatral.

2 PONS, Margalida. *Poesia insular de postguerra: Quatre veus dels anys cinquanta*. Barcelona: PAM (Bi-blioteca Abat Oliba, 192), 1998, 528 p., p. 302.

3 NADAL, Antoni. *Teatre modern a Mallorca*. Barcelona/Palma: PAM/UIB (Biblioteca Miquel dels Sants Oliver, 8), 1998, 210 p., p. 91.

companyia teatral Artis, especialitzada en el teatre popular i costu-mista illenc, però que faria també algunes incursions dins l'anomenat teatre literari⁴, duria una peça de Mayol a l'escenari. L'autor de *Visca Aucanada Lliure!* es convertiria així en l'autor més representat per part de l'Artis (encara més que un Pere Capellà, un Joan Mas i Bauzà, un Joan Bonet o un Antoni Mus, que li van a la saga).

Amb l'escriptor català Josep Maria Palau i Camps (Barcelona, 1914 - Palma, 1996), que s'instal·là a viure a Mallorca, escriurién a qua-tre mans un drama costumista en tres actes que duia per títol *Portes obertes* (1949). Nadal indica que va ser Mayol qui sol·licità a Camps el seu ajut per escriure-la⁵. Els dos autors es donarien a conèixer al gran públic gràcies al muntatge que n'oferiria l'Artis al Principal de Pal-ma, que l'estrenaria el 21 de juny d'aquell mateix 1949. Amb la peça, obtingueren el Concurso de Teatro Regional que organitzava i patro-cinava aquell mateix any la Diputació Provincial de les Balears, l'Ajun-tament de Palma i l'empresa del Teatre Principal. Però la companyia obligà els dramaturgs a incloure-hi una sèrie de modificacions com ara la introducció d'acudits, escenes hilarants i forçar els girs lingüís-tics dialectals a part d'obligar-los a canviar-ne el final tràgic que patia la família protagonista amb la pretensió de convertir l'obra en una comèdia dramàtica. A conseqüència de tot plegat, no es va tornar a produir cap altra col·laboració de Palau amb Mayol ni l'Artis tornaria a representar cap obra del primer —un preu massa elevat que el nostre dramaturg no semblava estar disposat a pagar. *Portes obertes* va ser rebuda positivament pels crítics però no tant pel públic per tal com el tema dels prejudicis socials d'una família aristocràtica arruïnada i una

4 Per encàrrec de la mateixa companyia Artis, Mayol va escriure *Es metge per força* (1959), versió lliurement adaptada de *Le medecin malgré lui* de Molière.

5 NADAL, Antoni. Op. cit, 1998, p. 89.

realitat canviant es feia difícil d'assumir. A més, s'allunyava del pro-grama costumista a què l'Artis tenia tan avesada la seva parròquia.

Hom distingeix dues línies en la producció dramàtica de Mayol. D'una banda, hi hauria l'intent ambiciós de crear una «alta comèdia» mallorquina centrada en el retrat d'aquest món d'una noblesa illenca hipò-crita i vinguda a menys que es reflectiria, entre d'altres, a *Portes obertes*, *Orgull de casta* (1950), *Can Miraprim* (1954) o *Dilluns de festa major* (1956)⁶, en els quals, per Llompart, «Mayol assajava de portar a les taules el món i l'estament social que Llorenç Villalonga havia satiritzat —i magnificat— a Mort de dama»⁷ i Gregori Mir considerava que tant *Portes obertes* com *Dilluns de festa major* constituïen precedents del teatre seriós que ens oferiria Porcel arran del seu primer drama *Els condemnats* (1960)⁸. És el teatre literari illenc en què, a part de Palau i Porcel, inscriuríem dramaturgs com Guillem Colom, Llorenç Villalonga, Llorenç Moyà, un cert Pere Capellà o, anys a venir, Alexandre Ballester.

D'altra banda, progressivament, aniria guanyant terreny en Mayol una línia molt més comercial condicionada per l'Artis —sotmesa, al seu torn, a les pressions del públic— perquè donàs lloc a un seguit d'obres, centrades en la vida pagesa, més aviat mediocres, dialecta-

6 Mayol només publicà *Can Miraprim* a l'editorial Moll i *Dilluns de festa major*, que com a guanyador del premi Ciutat de Palma Bartomeu Ferrà de Teatre 1956, editava la impremta Atlante. Ell mateix reconeixia que si tenia poca obra publicada era perquè era un gandul que havia escrit poc i perquè no s'havia preocupat mai de treure a la llum allò que havia escrit; tanmateix, Alomar

assenyalà que també hi degué influir l'exclusivitat que l'Artis exigia sobre els muntatges que es-trenava, la qual cosa en dificultava no només la representació per part d'altres companyies sinó també l'edició en volum. Vid. ALOMAR, Maria-Magdalena. *El teatre a Palma entre 1955 i 1970*. Palma: Edicions Documenta Balear (Arbre de Mar, 18), 2005, 340 p., p. 94.

7 LLOMPART, Josep Maria. *La literatura moderna a les Balears*. Palma: Editorial Moll (Els Treballs i els Dies, 2), 1964, 243 p., p. 214.

8 MIR, Gregori. «Nuestro teatro verdadero». *Santanyí*. 75, 5 de novembre de 1960. Ap. Nadal,

1998, p. 96.

litzants i de rialla fàcil, pertanyents a l'òrbita de l'anomenat «teatre regional», properes a les gatades pitarrесques però molt posterior en aquestes. Aquestes peces, les més reclamades i estimades per la gent, formen el segon bloc d'obres del nostre autor: *Es sogre de madò Rosa* (1950), *Més vell que es pastar* (1952), *Mal llamp es doblers* (1954), etc.

A mitjan dècada dels seixanta, Mayol abandonaria l'activitat teatral per dedicar-se al negoci de l'hostaleria. Als anys vuitanta, tanmateix, encara va escriure una darrera obra satírica, *Visca Alcanada Lliure!*, que romangué inèdita fins ara que la publicam amb lleus i mínims retocs al text que ens ha arribat. Hem procurat modificar les errades ortogràfiques sempre que això que no afectàs a la fonètica de l'autor. L'estrenà el 1985 el Grup de Teatre d'Alcúdia.

Una «Tabàrnia» de Martí Mayol

D'entrada, a l'estil de l'antic teatre grec, Mayol encapçala *Visca Auca-nada Lliure!* amb un pròleg molt curt en què apareix un Bruixot, com si fos un dels personatges del cor hel·lènic, que actua com un espècie d'oracle de Delfos que ho sap tot i que és capaç de veure el que encara no pot saber ningú. Vaticina el que s'esdevindrà segles a venir. Consti-tueix, així mateix, un preàmbul del que, tot seguit, hom veurà damunt les taules de l'escenari. El Bruixot, emperò, no desapareix de l'escena i ens fa un paper semblant al d'un narrador, introduint els personatges que integraran la peça i dels quals ell també formarà part com un dels caràcters més actius de l'obra.

Visca Aucanada Lliure! és com una burla immensa que, des de la primera plana, té per objecte dels seus dards enverinats els polítics de torn de

principi de la dècada dels vuitanta. El context en què s'inscriu l'obra és el del cañellisme en puixança a les Balears i el del tàndem socialista Gon-zález-Guerra a Madrid, als quals ningú semblava fer-los ombra. Mayol però no en cita cap ni parla tant del llunyà Madrid, que sols apareix per embutxacar-se els nostres quartos, sinó del que s'esdevé a les Illes. Qua-lifica els polítics de «camaleònics» per canviar constantment de color — com si les coses no haguessin canviat gens d'aleshores ençà; *Visca Auca-nada Lliure!*, en aquest sentit, podria haver estat escrit perfectament en el 2018. Les diatribes s'adrecen al context d'aquell consell pre-autonòmic, l'autonomia balear del 1983 i la post-autonomia que es vivia l'any 1985 en què ens trobam situats. En aquest context, s'inscriu la nostra sàtira.

És sabuda la història de la constitució del primer Parlament Balear. Havia guanyat les eleccions Aliança Popular però empatada en escons amb el PSOE. La clau la tenia la tercera força, UM. Com que els po-pulars s'havien passat la campanya en contra de l'autonomia, no feia cap sentit que els regionalistes hi pactassin i s'inclinaren inicialment pels socialistes. Però el gir de camisa de la dreta i pressions economi-cobancàries que no venen al cas inclinaren la balança cap a un pacte de centre-dreta. I així és com l'autonomia va anar a raure «en mans des qui no han estat mai autonomistes.»

No creiem que la qualificació de «virollada» de l'autonomia en un per-sonatge amb tanta força com Nessi, un dels dos més importants de la peça, es pugui interpretar en el sentit que Mayol fos antiautonomista. Però sí que hem de ser conscients que les Illes van ser una de les da-rreres comunitats autònomes a obtenir l'Estatut d'autonomia i, si bé els illencs no en foren contraris ni de bon tros, tampoc no l'aclamaren amb la majoria que feren alguns altres territoris de l'Estat, particular-ment els històrics de Catalunya i el País Basc.

I és clar, la feta histriònica i esperpèntica de la independència d'Alca-nada respecte de la resta de Mallorca, sense cap ni centener, es posa aquí en boca del personatge d'en Biel, en Miquel Miraprim i en Pep Brufat —devia amagar alguna al·lusió maliciosa a algú concret?— per-què en el pensament de cap altre faria sentit. Aquest és el punt de partida de tota l'obra —d'aquí ve el títol— i el debat autonomista a les Illes l'espurna que ho provoca. I així és com Biel i en Miquel són alcanadencs independentistes que no volen saber res de la resta de mallorquins i que pensen que s'ho poden manegar tot ells tots sols. Nessi, en canvi, no participa d'antuvi d'aquesta febre, i el personatge del Bruix, en el seu paper conciliador i moderador, no és d'enlloc i no es banya ni a favor d'uns ni dels altres. Podria ser en això un trans-sumppte del mateix Mayol? Si fos dona seria com una Sibil·la —normal, que d'al·lot l'hagués cantada un parell d'anys— o com la Balanguera. I és enigmàtic, en qualsevol cas, aquest personatge del Bruix:

KYRA: Però per què no riu? (Riu ella.) No l'he vist riure mai.

NESSI: Jo tampoc, mai.

BRUIX: Es riure me fa plorera. No he rigut mai. Ric amb so fetge, en tot cas.

KYRA: Plora en lloc de riure?

BRUIX (assentint): I qualche pic com una Magdalena.

A partir d'aquí començaran a desfil·lar un rere l'altre els símbols d'aquesta nova pàtria «inventada», sigui França o Alcanada, que s'ha de construir. I elegeixen un lloc insigne com el Pi Gros, com l'arbre de Guernica dels bascos o el Pi de Formentor dels pollencins, i s'hi adre-cen a proclamar el *drapeau* —no la bandera ni la senyera— d'Alcanada, com una sàtira de les banderes regionals de les comunitats autònomes que afloraven pertot arreu a l'Estat espanyol en aquella època. Serà a

partir d'ara el lloc on celebraran els mítings polítics els partidaris de l'autonomia alcanadenca, com el que va fer Pep Brufat als peus de l'arbre fins i tot remarcant les paraules, talment com es parla(va) als mítings polítics:

BRUFAT (fa signes que callin i continua): No volem caure dins es centralisme mallorquinis-ta. Volem una autonomia políticament nostra, socialment nostra, i e-co-nò-mi-ca-ment nostra.

Sota les branques del Pi, els alcanadencs triaran un *drapeau* diferent del de la resta de mallorquins per fer-lo onejar al vent. I també elegiran el conseller major que els representi com un sol poble.

He sentit a dir que *Visca Aucanada Lliure!* representa la seva obra més ambiciosa. És possible que sigui veritat. Però jo en aquest Mayol el trob un autor de tornada de tot, ja madur, despreocupat del concepte d'ambició i tot el significat que l'envolta i que escriu una obra per divertir-se. Fins i tot és possible que escrigui a posta l'obra que li han demanat per representar al mateix poble d'Alcúdia i el mateix any que l'escriu. I la compon, precisament, al refugi d'Alcanada on visqué els darrers anys de la seva vida. I els «benaventurats dies» que apareixen a les primeres planes de l'obra són els del retir de la darrera etapa de la vida de l'autor, quan encara faltaven dotze anys per al seu traspàs definitiu.

El personatge de Nessi, que és una dona que té més de seixanta-cinc anys, pot representar una mica un àlter ego de Mayol. Nessi en aquell temps de la Guerra en tenia vint-i-dos, que era l'edat que complia Mayol el 1938, en plena contesa bèl·lica. Tots dos, doncs, visqueren la Guerra a la mateixa edat, i ambdós hagueren de fer el cap viu per sal-var la pell. Mayol no tenia fills, però Nessi era vídua i amb dos infants.

Hom assenyala que Martí Mayol havia estat una persona propera al Règim però que aviat se n'hagué de distanciar; m'havien explicat el contrari, que havia rebut menaces que anàs alerta i en aquell context, va fer una mica el que feren molts, adaptar-se com pogué. Potser ell també era una mica com na Nessi, que no havia «estada mai de cap color: ni blau, ni blanc, ni vermell...» com si que fa el Bruix, que sar-càsticament i diria que gairebé càustica pot canviar de color quan vol. I, per tant, no s'identifica tampoc amb els polítics com en Pep Brufat. Nessi, Mayol i el Bruix, que en té una setantena, són gent gran que del que es lamenten és que pràctiques com el nudisme no haguessin arribat trenta o quaranta anys abans —és a dir, es retrotreuen als anys trenta i se'n penedeixen que el franquisme hagi existit!— i juguen, no-vament, amb el color i lamenten que «lo blanc ha tornat negre i lo negre, vermell» al cinema, i no només al cinema. I que ara es vegin dones que van amb dones i homes amb homes, i fins i tot s'esmenten els transvestits, el *destape*, les primeres revistes de dones en pèl i el fet de posar-se banyes tots amb tots.

Per això tenim el personatge de na Floriana, que va tapada fins al coll encara que sua com una somera perquè no vol que la confonguin amb una d'aquestes donotes. Però és tan inconsistent com en Biel, perquè si l'atractiu Pep Brufat, igual que ara li ha pegat per demanar l'auto-nomia, llavors digués que tot a l'aire, aleshores ella pensaria «Visca es pèl i visca en Brufat i s'autonomia que vol en Brufat!» A na Floriana la complementa na Kyra, que se'n va a pegar un capfíco i és capaç de nedar en pèl encara que pel que duu posat és com si ja anàs despu-llada. Pensem que el nudisme (o naturisme) havia quedat relegat a l'Estat espanyol durant el règim dictatorial, però era una pràctica que amb el canvi a la democràcia reapareixia i Mayol no deixa d'atendre aquesta realitat al seu darrer llibre i hi reflexiona introduint la inexistència-

tent Cala Verda per tal com s'associa i sobretot s'associava el sexe en aquest color.

De qualque manera, també es transparenta el Mayol doctor en His-tòria que, ja madur, ens vol contar la història del que ell mateix ha viscut. La Guerra, la fam, la postguerra, l'estraperlo, el contraban d'aliments bàsics que faltaven com la farina, el pa, els fideus, les car-tilles de racionament i la gent que com Nessi hagueren de fer «una guerra pes seu compte». Molts, com ella, sobrevivien gràcies al contraban, perquè sense contraban aquí i en aquella època d'autarquia la gent s'hauria mort, literalment, de fam. Ella, en canvi, podia subsistir, donava menjar als infants i també treia profit de la gent que venia a demanar-li coses que no trobaven enlloc pus. Això i les relacions de poder, que també són importants, li permeté surar. Fet i fet, com a en Martí Mayol.

En aquest context, i en el de la Segona Guerra Mundial a Europa —de la qual la d'Espanya fou una avantsala i un teatre de les operacions de Hitler i Mussolini—, es produí la irrupció d'una literatura dramàtica de l'absurd (Beckett, Ionesco) i una narrativa existencialista (Camus, Sartre) de què el Kafka expressionista havia estat també el precedent més clar. La literatura de Mayol beu encara d'aquests dos contextos, potser pel fet que *Visca Aucanada Lliure!* és una darrera aportació —i un *divertimento*— i l'època de Mayol és la de l'existencialisme, la sàtira i l'absurd a què pertany tota la seva producció anterior. I així, Nessi, al policia foraster que escorcolla el que duu dins el saquet i li frega la cuixa, ella li mossega una orella de ràbia i fam ensems, perquè se'n duia menjar cap a casa seva per a les criatures. I el personatge del Bruix, retrotret en aquell context de misèria, buit, fàstic i fastig euro-peus, ho aplaudeix: «Lo que es fa per llevar-se sa fam està justificat».

És molt agra la rialla d'aquest Mayol, molt diferent de les obres de la segona fase, i molt subtilment acostat a les peces més ambiciosos que té, que és la manera com ell sempre hauria volgut escriure si no fos, per dir-ho amb un títol seu, pel *Mal llamp [d]es doblers*.

Però el Bruix no deixa de pertànyer en aquest món de l'absurd en què inscrivim des d'aquell teatre universal de postguerra de la Segona gran conflagració bèl·lica fins als autors mallorquins que començaven a emergir als anys vuitanta com Joan Guasp o Llorenç Capellà passant pel *Dins un gruix de vellut* (1968) d'Alexandre Ballester amb què aquesta obra guarda més d'un punt de contacte. Guasp i Capellà són dues figures que es donen a conèixer en els vuitanta en què s'inscriu també *Visca Aucanada Lliure!* i, tal volta, siguin tots tres, juntament amb un aleshores jove Jaume Sansó, com diu Nadal, els qui representen «una resposta individualista i/o psicològica al reformisme postfranquista».⁹

I per continuar amb una aclucada d'ull a la seva pròpia producció, l'autor fa una burla de Miquel Miraprim, personatge jove que ara ja no ho és tant i que apareixia a una de les seves comèdies més famoses, *Can Miraprim* (1954), perquè els Miraprim realment són un arquetip que sempre existiran i que miraven prim aleshores i també miren prim ara, que resen i es mortifiquen i no viuen ni deixen viure. *Can Miraprim*, irònica d'allò més, havia aparegut precedida d'un pròleg de Dhey, pseudònim de Llorenç Villalonga, com no podia ser d'altra manera tractant-se d'una peça burlesca com aquella.

Amb els anys, Mayol ha après a controlar els ressorts de la comèdia i sap fer gràcia quan convé. El personatge de Biel aporta aquesta vis.

9 NADAL, Antoni. «Notes sobre els autors mallorquins contemporanis». València. Caplletra 14 (Primavera 1993), pp. 77-86, p. 83.

I es reproduceix el model d'una de les seves comèdies més exitoses, *Es sogre de madò Rosa*, en què es dibuixava un duet amb molta força: na Rosa, una dona amb caràcter que anul·lava completament el seu home, que precisament nomia Biel, un personatge de cartó-pedra que ara torna a sortir aquí, i un sogre que tallava un cabell a l'aire i que plantava cara a la intransigent Rosa. Ara el triangle hi torna a ser però amb els papers girats: la sogra és Nessi, el poca-pena torna a ser en Biel i després hi ha la filla de Nessi. Aquí Nessi fa el paper que assumia Gaspar en *Es sogre de madò Rosa*.

La llengua dialectal és netament mallorquina («Aucanada» diu el títol, «homos», «an» i, per suposat, article salat a balquena), la qual cosa entronca més aviat amb el Mayol de la segona fase que dèiem més amunt. El més col·loquial i menys ambiciós. Si cal amb castellanismes i tot («sigles», «ente») per donar versemblança en aquest mallorquí oral del poble amb què connecta l'autor perquè és el que parla el públic. Les picabaralles lingüístiques fins i tot hi fan acte de presència, i Mayol es defensa contra els «mallorquinots» que també han introduït una llengua acadèmica que se separa de la popular que va aprendre Mayol «perquè no mos ho ensenyaren d'altra manera». Comentàvem que la segona etapa del teatre de Mayol evoluciona cap a la gatada pitarresca, essent Frederic Soler un dels grans defensors del «català que ara es parla» de final del segle XIX i partidari d'un català màximament acostat al poble admetent, fins i tot, la interferència castellana —és, *mutatis mutandis*, el Mayol de final de segle passat. I aprofita per ficar-ho amb calçador a la comèdia per tal com, quan Brufat reclama l'autonomia, també aprofit a per reivindicar la particularitat idiomàtica, la parcel·la que Mayol volia que li preservassin «baldament xerrem malament» perquè «som descendents de mallorquins, duim sang ma-

llorquina i parlam mallorquí» fent-se ressò fins i tot de les trifulgues lingüístiques a la premsa entre els catalanistes de la intel·lectualitat mallorquina —entre els quals destacaria Francesc de B. Moll i Josep M. Llompart— i partidaris del mallorquí representats sota el pseudònim de Pep Gonella¹⁰ i alguns altres que s'havien enfrontat a la dècada anterior en premsa i que contraposaven la manera de parlar de tots dos territoris, Mallorca i Catalunya, amb mots com ara «xerrar» i «par-lar». Per ridiculitzar-ho, a l'obra el que fa és diferenciar l'alcanadenc del mallorquí amb mots com «coltell i no “guinavet”, “camon” i no cuixot» i drapeau en comptes de «bandera», conscients, emperò, que l'alcanadenc no té gramàtica; és doncs a l'obra l'equivalent del ma-llorquí, i el mallorquí, que aquí sí que en tindria una, encobreix el ca-talà. Però que la gramàtica alcanadenca la tingui gairebé enllestida un toix com en Biel deixa en molt mal lloc els rudiments que aquest hagi pogut elaborar, de la mateixa manera que quan s'enllestí la portada de *La polèmica d'en Pep Gonella* Moll ho ridiculitzava amb el retrat d'un minusvàlid. Amb la sàtira, Mayol es posa del costat dels catalanistes amb què simpatitzava pràcticament tota la intel·lectualitat illenca, com explicàvem.

La ridiculització, que ja havia treballat Mayol a *Can Miraprim* i que re-corda quelcom de la *Mort de dama* de Villalonga, també s'estén fins a l'Obra Cultural Balear, perquè de cap altra manera es pot entendre la creació de l'Obra Culturica Aucanadenca en què ensenya a xerrar en Biel Brodat i Floretjat, una nova crítica al model de llengua massa allunyat del poble que oferien els gramàtics sense que això volgués

¹⁰ Recentment, Josep Zaforteza va revelar que era la persona que s'amagava sota el pseudònim d'en Pep Gonella que envià un seguit de cartes a *Diario de Mallorca* encetant una polèmica amb Francesc de Borja Moll. Zaforteza afirma que, en aquell moment, va voler amagar la seva identitat atès que formava part del consell del diari.

dir, ni molt menys, donar ales als gonelles anticatalanistes. Les classes d'alcanadenc —la introducció d'un nom nou per a l'idioma enclou sens dubte les disputes sobre el nom de la llengua d'aleshores i encara d'avui dia—, com no podia ser d'una altra manera, es faran a can Miraprim. El català també era una llengua que estava *mirant massa prim*, i això Mayol també ho denuncia i ho satiritza amb el seu humor particular.

És curiós, emperò, que aquest llenguatge que emprava el personatge es transmudí en un català molt més estàndard i culte a l'hora d'escriure les acotacions (el mar, l'ús de l'article literari, cultismes com «quelcom», etc.). Però així que parlen els personatges torna al mallorquí convencional, de manera que podem parlar de dos registres molt nítids i de dos models de llengua molt ben apamats i perfectament distingibles que donen compte del bon coneixement de l'idioma que posseïa el nostre autor.

El castellà que parla Nessi amb el ministre, traduït directament del català, també té un efecte còmic evident molt utilitzat al llarg dels temps pels nostres escriptors:

El mar como una balsa de aceite de oliva y hace un sol que quema el culo de las liebres, que decimos los aucanadeses. (*Cada disbarat que diu fa escarrufar BIEL i KYRA.*)

Però en Mayol també té un do lingüístic que fa que les seves obres siguin un pou de riquesa per als confeccionadors de diccionaris i lingüistes en general. Substantius com «tudossa» (persona curta d'ente-niment), el seu contrari «xebel·lí» (persona molt viva i eixerida) o els «balindranys» (sotana), adjectius amb augmentatius per caracteritzar-los com ara «terrossot», verbs com «enfobiolar» (empipar), «bo-

leiar» (comanar una cosa a la sort tirant a l'aire una moneda i prenent una resolució o una altra segons que en caure la moneda quedi de cara o creu) o «flamejar» (en el sentit d'agitar repetidament una ban-dera). Usos figurats com ara «Fotrem sa potranca», això és, fer fracassar o desbaratar els projectes que hom tenia preparats, paronomàsies com «banyat, vull dir banyut», refranys com «jo hauria fet el lleixiu», que hom empra per indicar que una persona ja és massa vella per a determinades funcions, o que ja és massa tard per fer una cosa, i de vegades fins i tot els adapta al context: «més per vell que per Orquès». La locució «fer Pasqua abans del Ram» en el sentit de tenir relacions sexuals abans d'arribar al matrimoni, o «de tot punt» en el sentit de completament. O hispanismes innecessaris que han entrat en la llengua corrent dels mallorquins com ara *abuelo*, alguns d'ells associats als nous invents que apareixien, com la *lancha* o el *yate*, lligats amb el món dels calés, o termes nous relacionats amb el món de la política que s'aborda aquí com ara els *concejals*, cosa que té molt a veure amb aquest món modern que ens presenta aquí Martí Mayol, quasi com aquell món futur de la darrera etapa novel·lística del seu amic Llorenç Villalonga.

Carles Cabrera

PRÒLEG MOLT CURT

Surt el BRUIX vestit talment com ha de representar.

Es posa un dit als llavis per indicar silenci i diu:

Homos i dones: n'Ermengol de Farfarix va esser un gran poeta, profeta i filòsof aucanadenc que visqué devers es sigle VII o VIII o IX —o per ventura fou anterior o posterior an aquests sigles, no se sap ben bé—, que an es seu famós llibre *De stultia humanorum* digué entre moltes altres coses: «Es que tengui ulls per mirar que miri; es que tengui orelles per escoltar que escolti; es que tengui cervell per poder entendre qualque cosa qualque pic, que procuri entendre... Sols són es privilegiats que van més enllà i treuen punta a ses arrels de sa mandràgora.»

(Com en secret:) Supòs que sabeu que sa mandràgora és una herba bruixenca que, quan qualcú l'arrabassa, pega un gisco tan esgarrifós que es que el sent se queda convertit en pedra o en no res, a manco que no sàpiga canviar de color a temps. —Tal com saben fer beníssim es polítics camaleoníssims des nostros benaventurats dies.

(To natural:) Sols me resta dir-vos que, qualsevol semblança que lo que veureu pugui tenir amb un *ente* —i dic *ente* i no ent, com diuen es mallorquinots, perquè

som d'Aucanada i així ho deim per allà per ventura, ai las!, perquè no mos ho ensenyaren d'altra manera— qualsevol semblança, repetesc, amb qualsevol *ente* viu o mort, racional o irracional, autonòmic, preautonòmic o postautonòmic, sols serà una punyeteríssima casualitat.

I, ara, que lo que vegeu vos sigui bo de pair, amén. (*Fa una gran reverència i se'n va.*)

PRIMERA PART - PRIMER QUADRE

Ampla terrassa just damunt el mar: el públic. Al fons, portes d'entrada al xalet. Mobles ambientals d'estiu.

Amb una gran barba grisa i una pipa enorme a la boca, vestit estrafolàriament, hieràtic i estirat amb quelcom de profeta bíblic, el BRUIX. No riu mai.

Asseguda, pelant patates, devora una taula amb un ribell on posa les pelades, lluent, grassa, ubèrrima..., NESSI. Aparenta quaranta anys i escaig, però en realitat en té més de seixanta-cinc.

NESSI: No és que no m'agradi... És que no puc sofrir sa forma de pelar ses patates des d'aquesta casa. Ningú les pela com jo. Sols deix sa pell pura. *(Li mostra una pell de patata.)* Veu? Un tel de ceba! Representen mils de pessetes cada any! Si tenc quatre doblers, els m'he ben guanyats...

BRUIX: No són quatre ni coranta-quatre... Tots aquests voltants són seus! És sa dona més rica de tot Aucanada. I no és sols sa més rica, sinó sa més llesta.

NESSI: No m'agraden es ensems. He hagut de bregar molt per fer-ne d'aquests. *(Frega els dos dits per indicar doblers.)* He fet de tot i molt però no he hipotecat mai sa finca que Déu mos dona a totes ses dones.

BRUIX: Però, si hagués estat necessari...

NESSI (*tallant-lo*): No hi hauria pensat ni una mica. N'estigui ben segur.

BRUIX: Quan és necessari, un ven sa pell an el dimoni.

NESSI: Si paga bé, sí. Si no, an es que sigui. A sa meva edat i si me pagaven bé, encara me faria mora.

BRUIX (*sense pipellejar*): N'he vistes poques com vostè.

NESSI: Cap, n'ha vista. Som fora sèrie! Sempre he sabut a on me queia es llevant i es ponent i no hi ha hagut mai cap vent que hagi inflat sa meva vela si a mi no m'ha convengut.

BRUIX: I no ha tengut mai cap mestralada que li hagi fet amollar es timó?

NESSI (*dient que sí amb el cap*): En temps de sa guerra vaig tenir molt d'estopeïts, però es meus, quan tothom passava fam, no es temeren de res.

BRUIX: Ja era viuda, llevò?

NESSI (*assentint*): Vint-i-dos anys, amb un fill i una filla. Però no me vaig deixar consolar. Un dia en vaig deixar un d'estormiat amb una cosa allà on no li dic.

BRUIX: Ni importa. És un puesto molt lleig.

NESSI: No se'n foti. Era un peixot gros des que duien sa batuta. Jerarques, els deien.

BRUIX: Ho he sentit contar. Que no hi va haver d'intervenir es governador?

NESSI: No va esser aquest pic.

BRUIX: Vostè feia una guerra pes seu compte...

NESSI: I que ho digui! Jo venia carregada de lo que llevò deien estraperlo. Farina i demás... *(El BRUIX diu que ho comprèn amb el cap.)* Mai he estada de cap color: ni blau, ni blanc, ni vermell... Jo sempre a lo meu! Bé idò, un cabronet de policia foraster m'ho volgué registrar tot. Quan s'acotà per obrir un saquet de fideus, me roçà sa cuixa i..., amb una mossegada me vaig quedar amb un bocí d'orella a sa boca.

BRUIX: Ben fet! Lo que es fa per llevar-se sa fam està justificat.

NESSI: Sí, senyor! I jo, además des meus, alimentava molta de gent que venia a ca meva a cercar lo que no trobava enlloc. Lo que deien estraperlista, vaja!

BRUIX: Li devien pagar bé...

NESSI: Naturalment que sí! Però jo arriscava sa pell per omplir-los sa butza!

BRUIX: I no la tancaren per haver testat un policia?

NESSI: Va faltar poc. Va esser gros. Però, gràcies a Déu, jo sempre he tengut bones relacions. Era íntima de sa *querida*

des *jefe* d'abastos, que també s'entenia amb so secretari des governador, i com que aquest, es governador, també mullava es bescuit an es mateix xocolate...

BRUIX: Ja... Un xocolate ben aprofitat.

NESSI: Vaig haver de jurar en fals i què me sé jo... Però an es cabronet de policia foraster, el s'endugueren fora Mallorca.

BRUIX: Amb s'orella escapollada.

NESSI: Ni més ni pus.

Caminant a poc a poc, vestit ridículament fora moda, surt BIEL, ronc que gairebé no el senten.

BIEL (*al BRUIX com si Nessi no existís*): Com està?

BRUIX: Molt bé, però vostè té cosa a sa gargamella.

NESSI (*com fotent-se'n i pelant patates*): Sempre té bony o bua.

BIEL (*com si no l'hagués sentida*): Casi no me senten. No és ver? Estic molt ronc.

BRUIX (*acostant-se a BIEL*): Deu tenir una inflamació a sa gargamella. Mem, òbriga sa boca. (*BIEL obeeix.*) L'obri un poc més... Així... Giri es cap a la dreta... (*BIEL creu.*) Ara a

l'esquerra... (*El mateix joc.*) Més... (*Tocant-li el coll.*) Li fa mal aquí? (*B_{IEL} nega.*) I aquí baix? (*B_{IEL} nega. Hi ha una pausa.*) Vostè té morenes.

B_{IEL}: Ara no, gràcies a Déu. Fa poc que en vaig tenir.

N_{ESSI} (*rient fort*): An es coll? Amb això i tot ets diferent des altres.

B_{RUIX}: Sa seva sogra va de bromes. (*B_{IEL} assenteix amb mala cara.*) Ha de glopejar suc de llimona amb mel de maig amb fulles d'herba-sana, senyorida i romaní. Tres pics cada dia i d'aquí una setmana, bo.

N_{ESSI}: Res d'això! Una bufanda ben estreta pes coll. Molta calentor.

B_{RUIX}: Amb aquesta calor?

B_{IEL}: No vull suar.

N_{ESSI}: Sua. No tens res a fer. Tot lo dia estàs an es llit.

B_{IEL}: Déu sap que no és per gust. Pareix que Déu me prova, aquesta temporada. Me vaig tòrcer un peu, llevò vaig tenir ses ditxoses morenes, llevò sa torticoli, llevò una diarrea espantosa... I ara això. (*S'assenyala el coll.*)

N_{ESSI}: Sa torticoli i sa diarrea les tengueres an es mateix temps. Recorda't que corries an es lloc comú amb so coll tort com un miot de frares. (*Riu. El B_{RUIX} va cap al públic i mira interessat.*)

BIEL: Jesús, bon Jesús! Sempre m'ha de mortificar!?

NESSI: Per veure si t'espaviles. Saps a on és sa teva dona?

Què fa?

BIEL: No ho sé, què fa.

NESSI: Mai saps lo que fa sa meva filla. I veuràs com quan

ho vulguis saber, no podràs passar per cap portal...

BIEL (*la mira amb odi i fent capades va devora el BRUIX, que mira el mar molt interessat*): Per amor de Déu!

NESSI: I de sa Mare Santíssima, fiet. (*El mira quan se'n va i també fa capades.*)

BIEL: Ha dit mel de maig, llimona, herba-sana, senyorida i moraduix?

BRUIX: Moraduix no, és per avortar. Romaní! Ro-ma-ní! (*Canviant i assenyalant el mar.*) Vostè que té més bona vista. Aquell de sa barca no és en Brufat?

BIEL: No. En Pep Brufat no ho pot esser. És a sa reunió des autonomistes.

NESSI: Això sí que el du enlairat: sa virollada de s'autonomia! (*Riu fort.*)

BIEL (*transfigurat*): Som aucanadencs! Mos hem de salvar des mallorquins!

BRUIX: Salvar de què?

N_{ESSI}: Ni sap què diu! Sap si els fregassin un manat d'ortigues per ses anques, que els fugiria d'aviat sa colloneria! (*Riu.*)

B_{IEL}: Déu meu, perdonau-la!

Es sent un rebombori de crits i xiscles. De tant en tant un crit ben clar de «visca Aucanada!».

B_{RUIX}: Els senten? Són ells.

B_{IEL}: Sí! Ells!

N_{ESSI}: Es endiots! (*Al B_{RUIX}:*) Vostè també és partidari d'aquesta guarda?

B_{RUIX} (*molt en el seu paper*): Mai he estat partidari d'això ni d'allò. Tots es idealismes són perillosíssims. No som d'aquí ni d'allà, ni dellà deçà. Ciutadà del món i prou.

B_{IEL} (*assenyalant-se el pit*): No sent res aquí dins?

B_{RUIX} (*assenyalant-se el cap*): Aquí! Aquí sent sa remor de ses estrelles. Conec si la mar plora o riu. Sé on s'adorm es vent i sé a on s'amaga sa llecor de totes ses coses. Si fos dona me dirien la Balanguera.

B_{IEL} (*ridícul i amanerat*): «Dins la profunda nit tranquil·la destria l'auba que vendrà».

BRUIX: Just i cabal! Tot ho destrii, tot ho pressent, tot ho veig.

Tapada fins al coll i llarga fins als peus, entra FLORIANA. Du revistes a les mans i camina com avorrida.

FLORIANA: Hola, *mago*. Com està? (*Per les revistes que du a la mà:*) Totes, totes lo mateix! (*En tira una.*) Dones nues...

(*En tira una altra.*) Dones nues... (*Es pot fer més llarg, el joc.*) Dones nues... Els poden comptar es pèls de pertot! (*Al BRUIX:*) Què troba vostè, an això? No les mira?

BRUIX: Res d'això me diu res. No és més que paper. Taques de color. Res!

BIEL (*agafant-ne una i mirant*): Brutor, porqueria, satanisme...

Val més cremar-les! (*Les va agafant, les mira dissimuladament i fa mutis amb les revistes.*)

NESSI (*mentre BIEL fa mutis*): No les miris de reüll abans de s'auto de fe. (*Riu descaradament.*)

FLORIANA (*al BRUIX*): Si a vostè res li fa res, deu esser que és realment un espiritat, un...

BRUIX: Un bruix gris.

F_{LORIANA}: N'hi ha de molts de colors?

B_{RUIX} (*assentint*): Es millors, es grisos.

F_{LORIANA}: Per què?

B_{RUIX}: Perquè podem tornar de qualsevol color. (*Torna vermell.*)

F_{LORIANA}: Oh! (*El B_{RUIX} torna verd.*) Com ho fa?

B_{RUIX}: Energia de sa penúltima fase.

N_{ESSI}: També mos resultarà extraterrestre.

B_{RUIX}: Amb això de canviar de color som més bé un polític.

N_{ESSI}: Com en Pep Brufat, que era blau rabiós i s'ha tornat vermell encès.

B_{RUIX}: Ara ja és color de s'empenta de frare.

N_{ESSI}: No té escrúpols. S'ha fet molt amunt.

B_{RUIX}: Natural, es escrúpols són s'anímic més gros des negocis grossos.

F_{LORIANA}: No xerreu malament d'ell. És guapo, guapo, guapíssim. Fa ganes de tenir un fill seu.

N_{ESSI} (*al B_{RUIX}*): *Ala*, i això que va tapada fins an es coll!

B_{RUIX}: Això es lo que li volia demanar. Per què va tan tapada? Té fred?

FLORIANA: Suu com una somera però no vull anar com ses altres baldament rebenti.

BRUIX: Però si en Brufat digués: au, fora suar pus!?

FLORIANA (*com histèrica*): Llevò tot a l'aire! Visca es pèl i visca en Brufat i s'autonomia que vol en Brufat!

NESSI (*aixecant-se i donant-li les patates pelades*): Basta! Agafa aquestes patates i posa-les a bullir.

FLORIANA (*agafant-les de mala gana*): Amb oli o amb aigua?

NESSI: Amb sulfumant, tudosota. (*Sense córrer gaire, FLORIANA obeeix i treu la llengua a NESSI sense que aquesta se n'adoni. Llavors fa l'ullet al BRUIX i sense córrer se'n va. NESSI arregla la brutor de les pells dures.*) Me cregui que n'aguant de tot color!

BRUIX: S'ha d'adaptar a tot i s'ha de riure de tot.

NESSI: És lo que faig. De tot m'enfobiol manco d'això. (*Fa el signe de doblers amb els dits.*)

BRUIX: Ben fet, tots tenim ses nostres flaqueses.

Entra KYRA quasi nua carregada de son i fent estiraments. Es veu que feia la sesta.

KYRA (*fent un estirament amb el cigarret encès*): Me volen dir quina hora és? (*Fa un badall.*)

BRUIX (*galant i servicial*): Sa que vostè vulgui.

KYRA: Quina hora més bona. Gràcies.

NESSI: Has dormit molt. És tardíssim.

KYRA: Mai és tard, ma mare. (*Fa un estirament i amb la mà toca la barba del BRUIX.*) Perdoni... Tenc una rampa aquí darrere. (*Es toca l'esquena.*) Sap de què deu esser?

BRUIX: Això s'arregla amb un parell de fregues. Vol un massatget?

KYRA (*girant-se cap al BRUIX*): Sí! Aquí devora es ronyons. (*El BRUIX, un poc encisat davant la desimboltura de KYRA, li fa fregues.*) Però fregui fort, que me fa cossigolles! (*Riu.*) Fins a baix... Fins a ses anques... No tengui manies que jo no tenc devuit anys!

BRUIX: Però jo en tenc més de setanta i me podria desbridar!

KYRA (*graciosa*): Se desbridi. No tengui por.

BRUIX (*acabant el massatge*): Prou, que m'agafa rampa, a mi.

KYRA: Però per què no riu? (*Riu ella.*) No l'he vist riure mai.

NESSI: Jo tampoc, mai.

BRUIX: Es riure me fa plorera. No he rigut mai. Ric amb so fetge, en tot cas.

KYRA: Plora en lloc de riure?

BRUIX (*assentint*): I qualche pic com una Magdalena...

KYRA: Un dia l'he de fer riure. (A NESSI:) S'homo i sa filla a on són? Vaig a pegar un capficó, aquí baix. (*Assenyala el públic. Inicia el mutis però torna endarrere.*) Si vengués en Pep Brufat, m'avisin. (*Fa senyes al BRUIX i se'n va.*)

NESSI: Ara és capaç de nedar en pèl. I vol que l'hi digui, que per lo que du, val més que hi nedi.

BRUIX: És partidària des nudisme, vostè?

NESSI: Ja no ho sé, de què som partidària. Lo blanc ha tornat negre i lo negre, vermell! Molta de ràbia tenc que tot aquest merder no hagi arribat trenta anys més prest!

BRUIX (*assentint amb el cap*): O coranta. Jo hauria fet tot es llexiu .

NESSI (*amb nostàlgia*): Bèstia de mi, que quan va morir es meu homo, a l'infern sia, prenia dutxes a les quatre i a les cinc de sa matinada per llevar-me es mals pensaments i es foc des ronyons! Quina tudada d'aigua!

BRUIX: Té raó... (*Li posa mà.*) Perquè vostè devia estar com un piano, devia fer girar tothom.

N_{ESSI}: Sí, senyor! Me deien la reina de Sabà. Ai, però vaig tenir massa por a lo que llevò deien pecat d'impuresa. Vaja una collonada! I sap que n'hi ha, de moltes com jo, pobretes... (*Canviant.*) I ara, llevi sa mà d'allà on la té perquè ja he arriat sa vela.

B_{RUIX} (*ja arrencat*): I aquell foc an es ronyons?

N_{ESSI}: Fum, cendra, res! (*El B_{RUIX} lleva la mà.*) Ha vist sa meva filla i sa meva neta? No crec que s'aixequin de matinada a prendre dutes...

B_{RUIX}: Cadascú és com és i es temps canvien. Mentre no facin mal a ningú, que facin lo que vulguin!

N_{ESSI}: I s'escàndol?

B_{RUIX}: Què punyeta!, i me perdoni. Es que s'escandalitza és es més escandalós. No coneix Don Miquelet Miraprim?

N_{ESSI}: Sí. Sempre està en «nom del pare i del fill...

B_{RUIX} (*seguint, com si imitàs en Miraprim*): ...i de l'Esperit Sant».

N_{ESSI}: Un sant homo.

B_{RUIX} (*afirma amb el cap com sol fer sempre*): Diu que davant s'escàndol des sexe desfermat, la fi del món no pot estar molt enfora. Utilitza sa religió per tapar ses seves mandangues. És un pervertit!

N_{ESSI}: No és possible.

B_{RUIX}: Sap que a Cala Verda hi ha una platja nudista, no? (N_{ESSI} *afirma*.) Allà, amagat darrere unes mates se senya d'una altra manera: en sos quemelos amb sa mà esquerra se masturba com un lleó!

N_{ESSI}: Tan amic com és des meu genre! Però, vostè com ho sap?

B_{RUIX}: No és bruixeria. Ho he vist.

N_{ESSI}: També va a badocar?

B_{RUIX}: Sempre que puc. Però, ben cara alta! Me passeig per sa platja i maneta aquí..., toquet allà..., ho pas beníssim. I sempre és més sa que lo que fa en Miraprim amagat.

N_{ESSI} (*fotent-se'n*): Miri que bé. El podran fer conseller de Sanitat, es autonomistes. (*Riu.*)

B_{RUIX}: No servesc: ni som guapo ni sé bramar.

N_{ESSI} (*rient*): M'acompanyi, per favor. Li vull mostrar una cosa. (*Parteix.*)

B_{RUIX} (*seguint-la*): Me mostra lo que vulgui.

Escena sola un moment. Tot d'una surt P_{EP}

*BRUFAT, alegre, xalest, conscient del seu tipus. Mira pels costats i després al mar.
Fa signes amb la mà.*

BRUFAT: Ara venc. *(Se'n va per on abans ha fet mutis KYRA.)*

FLORIANA: Pep... *(A l'altre costat.)* Pep Brufat... A on ets?

BIEL *(surt amb un saquet o el que sigui, buit)*: Qui cerques?

FLORIANA: Juraria haver sentit sa veu d'en Pep Brufat.

BIEL: No diguis que ho juraries si no ho saps cert, filla meva. M'acompanyes a collir romaní?

FLORIANA: I ara quina mosca t'ha picat amb so romaní?

BIEL: És per sa ronquera. *(Mentre han anat xerrant, FLORIANA ha anat a guaitar al mar i veient que en Brufat està amb sa mare parteix escapada cap al mar.)* No m'acompanyes?

FLORIANA *(fugint)*: No puc.

BIEL fa mutis fent capades i com si xerràs tot sol. Escena un moment sola i tot d'una entra BRUFAT, que travessa l'escena corrents seguit de FLORIANA.

FLORIANA: Espera. Vull parlar amb tu!

BRUFAT *(ja en el mutis)*: No pensava que m'esperen. Llevò tornaré.

FLORIANA *(quan BRUFAT ja no la sent)*: Sa beneitura de s'autonomia vos du a tots trastornats... *(Es deixa caure en*

una butaca, emmurriada.)

KYRA (*entra a poc a poc, fumant i molt tranquil·la*): Què te passa? Corres darrere en Brufat just una coseta... (*Veient-la cloc-piva i capbaixa.*) Què tens?

FLORIANA: S'autonomia és més important que res per ell...

KYRA: Filla meva... Es homos sempre tenen qualque cosa que és més important. No te pots fer il·lusions... Ets una criatura, ademés.

FLORIANA: Me puc fer il·lusions. Vas molt equivocada i..., bé, no res.

KYRA (*interessada però tranquil·la*): No hauràs fet Pasco abans del Ram...

FLORIANA: Què dius?

KYRA: Res... (*Mirant al mar.*) Ara passa es persa en sa *lancha*. Mira'l. Quin tipo té!

FLORIANA (*oblidant-se de BRUFAT i mirant molt interessada*): Es persa?

KYRA: Quin t'agrada més?

FLORIANA: Per mi m'agrada més... (*Dubta.*)

KYRA: Es darrer que veus.

FLORIANA: No ho sé. Però es persa té una cintura... No sé a quin ho he de dir.

KYRA: Has de dir què?

FLORIANA: Vaja, no te facis sa desentesa. He dit molts de pics que vull tenir un bebè amb un que m'agradi molt.

KYRA (*volent dissimular l'impacte*): Què dius?

FLORIANA (*rient*): T'has assustada?

KYRA (*fent una pipada al cigarret*): Gens...

FLORIANA: Mentida. Tu vas despullada perquè tothom hi va. Però lo d'aquí dedins... (*Assenyala el cap.*) Encara ho dus ben tapat. En canvi jo és al revés! (*Riu. Es sent un xiulet fortíssim.*) És ell... El veus? (*Miren el mar.*) Me fa senyes! (*Li contesta amb la mà.*) Mira amb quina suavitat neda! Pareix un cigne wagnerià! Vaaaa! (*Se'n va corrents com una bacant i rient.*)

KYRA es queda amb la boca oberta. Llavors xiula com quan hom es crema, encén una cigarreta i entra BIEL amb la bossa plena de brots de romaní.

KYRA (*estranyada de veure'l amb el romaní*): A on vas amb això? Què has de fer amb so romaní? (*Ho diu distreta, llunyana...*)

BIEL: Gàrgares. (*Canviant i com amb por.*) Te podries posar un poc més de roba...

KYRA: Ep! Cada un pes seu vent. Vares esser tu que ho digueres!

BIEL: Perquè me feies anar a totes ses pel·lícules de S...

Tapa't un poc, encara que només sia per no constipar-te...

KYRA: Ves, ves a fer gàrgares. *(Riu.)* Ah! T'agradaria esser avi?

BIEL: Avi? No podem esser avis. Sa nina no és casada. *(Riu amb suficiència.)*

KYRA: Oh, és necessari casar-se per tenir fills?

BIEL: Naturalment que sí.

KYRA: Beneit. *(Girant-se a l'altra part.)* Idò per ventura antinaturalment seràs *abuelo*.

BIEL: No! Bon Jesús meu!

KYRA: Pots amollar uns versos de Calderón, ara.

BIEL: Que se casin tot d'una!

KYRA *(teatral)*: Sa fama i s'honra i pim, pam, pum...

BIEL: És lo moral!

KYRA *(emprenyada)*: Ves-te'n a fer punyetes! *(El deixa sol i fa mutis per on havia sortit.)*

BIEL: Déu meu! Aquesta mos faltava! *(S'asseu i queda pensatiu. No s'adona que entren el BRUIX i NESSI.)*

N_{ESSI} (*sortint*): ...i, m'agradaria molt saber com ha après tant, com sap de totes aquestes coses.

B_{RUIX} (*darrere ella*): De bruixeria. De nin de uè ja feia coses portentoses. Per exemple: si m'agafava en braços un homo que dugués bonys an es front...

N_{ESSI}: Què dugués què?

B_{RUIX}: Banyes. Si era un banyut, me comprèn?

N_{ESSI}: Avui això és el pa nostre de cada dia.

B_{RUIX}: Ben bé. Però quan jo era nin no estaven tan adelantats. Idò, com li deia, si m'agafava en braços un muuu, jo el remuiava de dalt a baix. I com més gros fos es banyam, més grossa era sa remuiada. Un dia vaig deixar mon pare xop i quan es pobre homo va anar an es quarto per canviar-se de roba, es va trobar ma mare an es llit amb so batle. As cap de pocs dies, mon pare va esser es saig.

N_{ESSI}: Un batle llest.

B_{RUIX}: De més gran vaig cantar sa Sibil·la un parell d'anys. I es darrer any, hi havia es *concejals* tots mudats asseguts just baix de sa trona, i jo sense poder-me aguantar per més que estrenyia, vaig amollar es grifó i els vaig deixar més regats que aufabegueres!

N_{ESSI} (*rient*): Vaja una guarda de bous. (*Canviant.*) Que no va estudiar de capellà, també?

BRUIX (*afirmant llargament*): No sé quants d'anys... Buuu! En vaig aprendre, de coses! Llevò amb un botànic suís vaig córrer mig món darrere herbes i flors de tota casta. Sense saber ben bé com, vaig començar a curar tota casta de malalties.

NESSI: I va guanyar molt!

BRUIX: Sí. Però com que mai els he estimat... Tites, tites...

(*Fa com que dona menjar a les gallines.*) Tites... S'aviram sempre té fam! I me'ls vaig fotre amb un buf.

NESSI: Mal fet. Els ha de saber guardar.

BRUIX: Té raó. Si un fa ui i queda sense res, és un..., un errat de comptes, un moniato... Ah, però si té sa sort de fer-se amunt, baldament sigui un orinal sense ansa, me cago en el món, quin tio més llest! Ho demani a un director de banc. En fulano? És un terrossot que no sap firmar però en qüestió de saber fer millions, sap tocar s'orgue amb un dit! I venga llepades per aquí i per allà. No importa se rentin mai. Van netíssims! L'hi dic jo, que n'he tenguts i els he perduts un parell de pics.

NESSI: Encara en tornarà a fer.

BRUIX: Som vell i no en vull tornar tenir. Un que en té li sap més greu morir-se.

NESSI: Quin desbarat! (*Confidencial.*) Jo he passat brillants per sa frontera dins totes ses rues des meu cos. No en

tenia tantes com ara... Ara en podria passar el doble. Vull dir que encara faria lo que fos...

BRUIX: Ho té bo de fer.

NESSI: Sap qualche tresor amagat?

BRUIX: Qui sap?

NESSI: Què me diu?

BIEL, que no havia dit res, tus. El BRUIX i NESSI s'adonen que no estan sols.

BRUIX: Oh, és aquí? No l'havíem vist.

NESSI: Què tens? Pareix que estàs cloc-piu.

BIEL *(sempre ronc)*: Res... He collit aquest romaní i m'he escarrinxat tot.

BRUIX: Això és una garba. Un parell de brots sobraven. Els me doni i jo l'hi prepararé.

BIEL *(els hi dona)*: Moltes gràcies! *(Intenta anar-se'n amb el BRUIX, que fa mutis.)*

NESSI *(aturant-lo)*: Escolta'm tu, escolta'm! *(Biel es queda parat.)*
També utilitzes es nom de Déu per tapar ses teves mandangues, tu?

B_{IEL}: Què diu?

N_{ESSI}: Ja ho saps, ja, què dic. No ets molt amic d'en Miquelet Miraprim?

B_{IEL}: Sí. Un homo sencer.

N_{ESSI}: Senceríssim. No li fa falta cap mà i les sap emprar totes dues...
(*Riu sarcàsticament.*)

B_{IEL}: Sí, escriu unes cartes obertes an es diaris la mar de ben escrites contra es mallorquinistes. Perquè es aucanadencs no volem saber res des mallorquins. Tot ho podem fer tots sols.

N_{ESSI}: Tots sols? Sou uns brutanxos.

B_{IEL}: Se pot dialogar sense insultar!

N_{ESSI}: I no vos fa por l'infern? Perquè voltros dos hi creis, no és ver? No vos fa por que en Barrufet vos comenci a torrar per allà on heu fet més pecatots? (*Riu que s'esclata.*)

B_{IEL}: Per tots els sants del Cel! Però què li passa avui? (*Inicia el mutis i topa amb el BRUIX, que surt.*) Està inaguantable! Ja ho val, Déu meu.
(*Mutis de B_{IEL}. El BRUIX demana què passa amb el gest.*)

N_{ESSI}: Està encollonat... (*Fa un gest de menyspreu per a B_{IEL}.*) Me digui lo que ha volgut insinuar. M'ha deixada intrigadíssima.

BRUIX (*amb secret*): No n'estic molt segur, però me pareix que darrere tot això de s'autonomia...

NESSI: Què hi ha?

BRUIX: Un bon fandango!

NESSI: Què te pareix!? Fandango i tot! Ja sospitava jo... Sempre m'han paregut uns enredats, tots es autonomistes. Mai seré autonomista!

BRUIX: Pssss! No ho digui molt fort.

NESSI: Mai ho seré, li dic.

BRUIX: Jo li profetitz que la veurem autonomista rabiosa.

NESSI: Bé, si vostè ho sap tan cert... Què hi ha d'aquests per en mig?

BRUIX: Si és cert lo que tothom ja diu en secret..., veurem Aucanada an es cap curucull. (*Assenyala el públic d'un costat a l'altre.*) Possibilitats, moltes possibilitats.

NESSI: Però, què diu?

BRUIX: Americans, moros, «madrilenyos»... Compren tot lo que poden per aquests voltants. Vostè no vengui ni una corterada!

NESSI: Ja deman el doble de lo que val.

BRUIX: A cap preu! És possible que aquí (*Assenyala els quatre*

vents mentre xerra.), allà, allà deçà i pertot... (Fa com si sortís un brollador de sa terra.) Fluuu... Fluuu... Pe-tro-li! Petroli!

NESSI *(com qui treu el gat del sac)*: Petroli! Es tresor amagat! Ara comprenc per què en Pep Brufat i en...

BRUIX: Ara ha tocat fons. Què me'n diu, de s'autonomia d'Aucanada?

NESSI: Jo, en contra, no hi he estada mai! És cert lo des petroli?

BRUIX: Vull fer una prova que no ha fallat mai. Una prova des moros de Kuwait...

NESSI *(molt interessada)*: Quan?

BRUIX: Prest. Tot ho tenc preparat.

NESSI: La faci ara, per favor.

BRUIX: Com vulgui. Vaig a cercar es aumetjos. Torn tot d'una. Au! *(Alça la mà com sempre que entra o surt.)*

NESSI *(que s'ha quedat sola molt pensativa, després d'uns moments fa mutis de pressa i contenta)*: Qui sap?

Escena sola. Es senten els crits i els visques dels autonomistes més a prop i més fort que la primera vegada. Un de clar: «Visca Aucanada sense es mallorquins!». No s'aturen els crits i els visques i entren KYRA i FLORIANA xerrant.

F_{LORIANA}: No m'agrada es persa per molt parent des Xa que sia. A més es Xa ja no és res ara, pobret.

K_{YRA}: No t'atrevesquis a dir res an en Pep Brufat, es riuria de tu.

F_{LORIANA} (*rient*): O jo d'ell.

K_{YRA}: No t'hi atrevesquis.

F_{LORIANA}: Qui m'ho pot impedir?

K_{YRA}: Si te poses en aquest pla, ningú, filla meva.

F_{LORIANA}: Ara mos entenem! (*Es sent un crit de: «Visca en Pep Brufat!».*) Visca! Visca en Pep Brufat! (*B_{RUFAT} entra corrents i F_{LORIANA} s'hi aferra i el besa tot el que pot.*) Visca, visca en Brufat!

B_{RUFAT}: Amolla'm! Nina...

K_{YRA} (*intentant separar la seva filla de B_{RUFAT}*): Estàs desfermada...

B_{RUFAT} (*desfet de F_{LORIANA}*): Venc a cercar-vos. Anam an es Pi Gros a proclamar es «drapo» d'Aucanada. Tots m'esperen.

N_{ESSI} (*sortint*): Què són, aquests crits? (*Veient B_{RUFAT}*.) Oh, Pep Brufat, com va?

B_{RUFAT} (*se li acosta i li dona la mà*): Com està?

NESSI: Ja sé que ets com en Mides. (*FLORIANA i KYRA xerren fluix.*)

BRUFAT: No el conec. Que és d'Aucanada?

NESSI: El rei Mides, vull dir... (*Riu.*)

BRUFAT (*rient més del normal en ell*): No tant, no tant.

NESSI: (*a cau d'orella*): Saps lo des petroli?

BRUFAT (*afirmant*): Hem de parlar d'un *asunto*.

NESSI: No te vendré ni una corterada.

BRUFAT: Es tracta d'una altra cosa... (*A l'orella:*) Molta pasta per enforar si ens entenem... (*No es sent el que li diu a l'orella.*)

NESSI (*va dient que sí amb el cap i fent escarafalls*): Ooooh! També port franc? ... Què? ... Contrabando de divises? No vas de bromes? (*BRUFAT riu i nega amb el cap.*) Jo que me pensava que tot això de s'autonomia era una pardalada d'uns quants xifrats.

BRUFAT: Ha de venir amb noltros a sa reunió des Pi Gros i ha de cridar tant o més que es altres. Entesos?

NESSI: Que no m'apedregaran si canvii de color en un *santiamén*?

BRUFAT: Que m'han apedregat mai, a mi?

NESSI: Tens raó.

BRUFAT: Anem!

NESSI: Espera un poc sa prova des petroli.

Entra el BRUIX amb un paner de figues de moro a la mà, més seriós i més bruix que mai.

BRUIX (*com sempre, alçant la mà*): Au!

BRUFAT: He quedat per veure sa prova.

BRUIX: La te brindaré a tu, idò.

NESSI: Quines figues de moro tan precioses. Les me du a mi? (*Va a agafar-ne una.*)

BRUIX: No les toqui! Són per tirar a la mar.

NESSI: No les tiri. Són precioses.

BRUIX: Són per sa prova. Estan emmetzinades amb lo que sols jo sé.

FLORIANA (*a part a sa mare*): Tu creus que va en serio?

KYRA: A mi me fa com a por...

BRUIX (*alçant el paner de figues de moro*): Ara les tiraré a la mar. Si la mar se posa com un carbó encès color de flamarada és que no hi ha petroli ni per encendre un

quinqué. Però si no canvia de color i en haver-n'hi tirades tres pics no sols no barata de color sinó que es queda com una bassa d'oli, és que suram damunt es petroli. N'hi ha a voler. (*Surt BIEL com d'amagat i escolta.*) Ara diré un parell de paraules mores: «salum, salam, salum»...

BIEL (*cridant tot el que li permet la ronquera*): Això és paganisme! Bruixeria!

BRUIX (*concentrat i sense mirar a ningú*): Es que me torni *interrumpir*, se convertirà en fill d'una cabra. (*NESSI tapa la boca al gendre quasi per força. KYRA i FLORIANA intenten no riure fort. BRUFATriu sense manies.*) «Laxarica alajo...» (*Tira una figa de moro.*) «Salum, salam, salum.» (*Una altra vegada tira figues de moro.*) «Suram, badam, suram.» (*Una altra vegada el mateix joc. Un silenci llarg.*) Sí! Suram, suram damunt petroli! Visca es petroli d'Aucanada! (*Es passeja amb els braços enlaire triomfant, còmicament seriós.*)

TOTS: Visca! (*Rebombori d'alegria.*)

NESSI (*també alçant els braços*): Visca Aucanada tota sola!

BRUFAT: Visca s'autonomia econòmica!

FLORIANA: Visca en Pep Brufat! (*Se li aferra.*)

BIEL està amb la boca badada. KYRA pareix que es riu de tot. El BRUIX i NESSI mans enlaire. Xiscles i crits. Fosc.

PRIMERA PART - SEGON QUADRE

Al fons es veu mig cos de BRUFAT predicant als autonomistes reunits sota el Pi Gros. Es suposa que la garriga baixa —mates, càrritxs, albons, etc.— impedeix veure els que escolten. En primer terme, entres les mates i el públic, el BRUIX, seriós i dret com un fus fumant la pipa, i NESSI, devora ell estirada i arreglada. KYRA i FLORIANA un poc més enfora, i BIEL sol amb la boca badada.

BRUFAT (*perorant*): ...una autonomia sense crosses perquè noltros no som coixos! Quan es mallorquins feien talaiots i s'apedregaven amb bassetges, noltros conràvem sa terra i pasturàvem ovelles. Som gent de pau i de bé. Així és que ells a lo seu i noltros a lo nostro!

UNA VEU: Es mallorquins són uns golafres!

UNA ALTRA VEU: Sí, centralistes!

UNA ALTRA: Calla, moneiot.

Aplaudiments, xiulets, veus, guirigall...

FLORIANA: En Pep Brufat pareix un déu antic.

KYRA: Que l'has de fer antic? Modern!

NESSI: Aquest Brufat és un espasa!

BRUIX: Un xebel·lí!

Biel no diu res. Sols mira, espaterrat.

BRUFAT (*fa signes que callin i continua*): No volem caure dins es centralisme mallorquinista. Volem una autonomia políticament nostra, socialment nostra, i e-co-nò-mi-ca-ment nostra!

NESSI (*entusiasmada*): Nostra! Ben nostra, nostríssima! Sobretot econòmicament!

BRUFAT: ...i també idiomàticament nostra. Vull dir que volem xerrar de sa nostra manera baldament xerrem malament!

UNA VEU: Som descendents de mallorquins, duim sang mallorquina i parlam mallorquí!

UNA ALTRA VEU: Mallorquinot.

UNA ALTRA: Venut!

UNA ALTRA: Indígena.

UNA ALTRA: Per dir xerrar diu parlar!

Una altra vegada s'arma un rebombori.

BRUFAT (*posant pau amb els gestos*): Callau! (*Silenci.*) No volem imposar s'aucanadenc a ningú però tampoc volem que mos imposin es seu xerrar! Perquè deim xerrar i no parlar, coltell i no «guinevet», «camón» i no cuixot, «drapo» i no bandera... Sabem que no tenim gramàtica, però ja en farem una! I si no la mos inventarem!

VEU: Que la vos faci en Pep Gonella!

ALTRES VEUS: Ase! Donau-li farratge! Deixau-lo bramar!

BIEL (*alçant un dit*): Jo, jo... La tenc casi acabada, sa gramàtica d'Aucanada!

FLORIANA: Basta! Visca en Pep Brufat!

VEUS: Visca!

KYRA (*esclatant de riure*): Visca sor Tomasetta!

BIEL: Per l'amor de Déu!

NESSI: Callau!

BRUIX (*estenant les mans*): Psss... Silenci! (*Tothom calla.*)

BRUFAT (*continuant*): Aucanadencs! Es Vell Orquès i tots es seus *compinches* mallorquinistes mos diuen que sa nostra avior, sa nostra cultura i sa nostra llengua

són mallorquines. Enviau-los a fer punyetes. No mos negaran que vàrem esser un principat independent i que pasturàrem tots sols com volem seguir pasturant. Maldament vos diguin ases, seguiu menjant aufaus. S'aufaus no ha fet mai mal a ningú però es seus consells vos podrien netejar es cervell!

F_{LORIANA}: Que bé que xerra! (*Li tira un bes.*) *Bombón!*

B_{IEL}: Jo he dit lo mateix que ell diu en moltes cartes obertes an es diaris.

N_{ESSI}: Tu no dius més que collonades.

B_{IEL}: Tot sigui per Déu.

B_{RUFAT}: Deixem-nos anar de beneitures. Estam reunits aquí per dues coses: elegir es nostro gran conseller i triar es nostro «drapo». Aucanadencs! Baix d'aquestes rames des Pi Gros, on es nostros avantpassats es bassetgers...

U_{NA VEU}: Foners, aubercoc.

B_{RUFAT}: Foners és mallorquí. He dit bassetgers, que ve de bassetja. També sabem filologia!

U_{NA VEU}: Digau *honderos* i vos entendreu.

U_{NA ALTRA VEU}: Posem-nos en pèl com ells!

V_{EUS}: Sí! En pèl! En pèl!

U_{NA VEU}: A baix sa contaminació de sa roba!

BIEL: Quina vergonya.

FLORIANA: Magnífic. A la fi me llevaré tot això. (*Pel que va tapada.*)

BRUIX: Jo pareixeria un os. Tenc pèl pertot.

KYRA (*amb displicència*): Per lo que jo duc...

NESSI: Callau. Escoltau en Brufat.

BRUFAT: Tot arribarà. Si sa majoria vol anar en pèl, anirem en pèl. Gràcies a Déu tenim democràcia per això i més. Però, lo primer és lo primer. Aucanadencs: qui vos agradaria que conduís es nostros destins? A qui voleu com a gran conseller? Heu de triar una persona sense pèls ni plomissó a sa llengua i amb foc allà on és mester!

VEUS: Tu! Tu, Pep Brufat! Tu!

BRUFAT: Jo no puc, tenc altres feines més convenients pes

nostro futur. Elegim-lo ara, amb democràcia directa: per unanimitat. Si tots alçau sa mà quan jo digui es seu nom, fet estarà! (*NESSI es mou i s'estira. Els altres no sospiten res.*) Vos propòs una dona! Una dona valenta si és que n'hi ha. Llesta com no se'n veuen. Una dona que fins i tot va mossegar un policia an es temps més difícils i perillosos. Una dona que no deixarà que cap vent infli sa seva vela si no li convé, que serà lo que mos convengui a tots noltros. Vos propòs na Nessi, sa viuda d'en Drac Coca!

*Hi ha un silenci general. Tots queden astorats en postures de teresetes.
NESSI es mou triomfant.*

VEUS: Visca! Visca na Draca Coca! Neees-si! Neees-si!
Neees-si!

BRUFAT: Supòs que ha venguda... Que vengui aquí. Que pugi.

NESSI: Déu i el dimoni m'assistesquin. Els hauré de mester tots dos! *(Se'n va obeint BRUFAT. Tots queden en postures d'estàtues fins que NESSI desapareix, fins que el BRUIX xerra.)*

BRUIX: *A Roma por todo*, se'n va.

FLORIANA: Ell l'ha feta sa gran comandanta! *(Tirant besos a BRUFAT.)* Sa monadona! Guapo, guapo, guapo! Ni Adolfets, ni Felipets... Cap se pot comparar amb ell! Està boníssim!

KYRA: Calla! Si no ets poma ets una altra cosa!

BIEL: Déu de Déu!

NESSI ha arribat devora BRUFAT entre aplaudiments de tots, satisfeta i estirada.

BRUFAT *(agafant la mà dreta de NESSI i alçant-la)*: Visca s'honorable Nessi, gran consellera nostra!

TOTS: Visca!

NESSI (*Com si sempre hagués estat gran consellera, sense gens ni mica de vergonya. Fa signes amb les mans perquè callin, els calma.*): Aucanadencs! No vos puc dir lo que sent perquè s'emoció m'aufega! Sols vos diré que tendrem petroli, tendrem port franc, tendrem més casinos de joc que Las Vegas, tendrem sa renda per capita més alta que s'ha vista mai... Serem rics!

VEU: No volem esser rics! Volem esser feliços!

NESSI (*indignada*): Són es doblers, que fan sa felicitat. Lo demás són virollades!

VEU: Mentida!

NESSI (*dominadora*): Que ho digui es poble! No voleu doblers per damunt totes ses coses, fills meus?

TOTS (*com un bramul de la mar*): Sííí!

NESSI (*irònica*): Si n'hi ha qualcun que trobi que l'hi sobren, jo els hi guardaré! (*Rialles de tots.*) Tot ho hem de fer tots sols. No volem ajudes de ningú. Ja m'enteneu... Visca Aucanada lliure!

Fanfàrria, xiscles, visques, crits...

BRUFAT (*en veu baixa a NESSI*): Ha cantat com un rossinyol!

NESSI: I només he començat.

BIEL (*amb les mans juntes mirant al cel*): Està apegada an es béns terrenals!

KYRA: Sabia que tenia ronyons però no tan grossos!

BRUIX: Podria haver estat mascle. I des bons.

FLORIANA: Callau, que xerra s'arcàngel!

BRUFAT: Ara, que ja tenim honorable gran consellera, hem de seguir es mateix procediment per triar es nostro «drapo». Dic «drapo» i no senyera ni bandera. Ni xerram com ells, ni volem un «drapo» imposat per ells!

VEU: Mai deixarem d'esser mallorquins!

Una altra vegada rebombori, insults i crits.

BRUFAT: Tengueu coneixement i no «incordieu» pus! Se tracta de cercar es nostros colors. Jo triaria un color que resumís ses pures essències de sa nostra terra, d'aquests aires purs aucanadencs!

VEU: Blau fosc com la mar nostra.

UNA ALTRA VEU: Verd com es nostros pins.

UNA ALTRA VEU: Morat com es penyals de sa ribera.

UNA ALTRA VEU: Vermell com ses penyes roges.

VEUS: Blanc!, groc!, violat!, taronja!

BRUFAT: Això és un guirigall. Estau d'acord que el triï sa nostra gran consellera novella?

TOTS: Sííí!

BRUFAT: No importa votar?

TOTS: Noooo!

NESSI: A mi m'agrada molt es color de cel...

BRUFAT: Va bé aquest color?

TOTS: Sííí!

BRUFAT (*a un que se suposa que està a baix*): Dona'm aquell garrot llarg. (*Li donen un garrot llarg.*) Mem, qui du una *prenda* color de cel? (*Silenci.*) Ningú du una camisa color de cel? (*Silenci.*) Ni un mocador? (*Silenci.*) En que siguin uns calçons blancs! (*Silenci.*) No mos podem moure d'aquí fins que no hàgim flamejat es nostro «drapo», perquè seria un mal començament!

BRUIX: Té molta de raó. Això seria un mal fat.

FLORIANA: Ses meves bragues ho són, de color de cel...

BRUIX (*cridant a BRUFAT*): Valen unes bragues?

BRUFAT: Venga ses bragues! Sa història universal n'ha vistes de més grosses. (*FLORIANA es treu les bragues amb molta*

feina –per tanta roba que du– i sense cap mania les du a BRUFAT, que mentrestant xerra.) Es inglesos, d'una trobiguera en feren un lema d'honor. Noltros, d'unes bragues farem es nostro «drapo». Sa prenda és més important i s'ocasió també. *(Pren les bragues de mans de les de FLORIANA i les posa en el garrot.)*

FLORIANA: Ses bragues i tot lo que vulguis és teu, arcàngel.

NESSI *(a sota veu)*: Brutanxa! *(FLORIANA li ensenya la llengua.)*

BIEL: Maldició, Déu meu, maldició. *(Es tapa la cara.)*

KYRA *(rient)*: Divertidíssim!

BRUIX: Avui és un dia històric!

BRUFAT *(fent flamejar les bragues movent el garrot)*: *Honi soit qui mal y pense*, diu es lema des inglesos. Traduït a sa nostra llengua vol dir que «mal parit sigui qui ho trobi mal fet». Ja tenim «drapo» que no té res a veure amb so des mallorquins!

Crits, visques, histerismes, aplaudiments. Fosc.

SEGONA PART - PRIMER QUADRE

La mateixa decoració però ara hi ha una tauleta de servici de cafè i un televisor. Un altre moble amb un telèfon al damunt. Tot col·locat de la manera que demana l'acció. Dins una gàbia, un lloro que xerra i riu. NESSI dorm o beca devora una tauleta sobre la qual hi ha copetes i una botella d'anís. La labor que aguanten les mans, amollada. Una pausa i després surt BIEL, que se li acosta i la mira de prop.

BIEL (*quan és devora ella*): Dorm? (*S'hi acosta.*) Dorm? (*NESSI fa un ronc i quan pareix que BIEL està segur que dorm, s'aboca anís en una copeta i se la veu. Pareix que el troba bo i se n'aboca una altra, que es beu amb més gust. Després va al telèfon i marca, sempre amb por i mirant NESSI.*) Can Miraprim? ... Sí?

... Ets tu, Miquel? Sí... Sí... Sí... No me'n parlis! Tot va igual. Voldria morir-me i que el món s'acabàs amb mi! No és dolentia, és que no puc més, Miquel! Sa vella? Sí, s'honorable... (*Riu.*) Dorm a prop de mi... No, dorm fort, ronca. No, no, no... No va mai a missa. Hi anava sempre perquè la vessin però ara ni això. Bé, no ho sé, no sé res, però me pareix que beu i qualche pic s'engata. Diu unes barbaritats... Jo per mi que s'és feta maçona! Diu que lo que li sap més greu és no haver estat una *fulana*, que tot això s'ha perdut... No, ja no té cura, tens raó!

Sa meva filla? Ai, està tronada també... Diu que està embarassada! Me fa por! Diu coses molt estranyes: «Lo bo és insípid si no va acompanyat de lo dolent.» Llegeix molt... Ja ho sé, que és perillós, però què vols que faci? No puc obrir boca. Me mengen, sobretot aquesta que dorm devora jo. (*L'assenyala.*) Fins i tot pareix que es lloro es riu de mi! (*El lloro fa un xisclet i riu.*) El sents? És un lloro pervertit que un veïnat italià va regalar a sa meva filla. Per mi que és de sa màfia! No, es lloro no... Es veïnat, s'italià des orgues, Don Jacomino! Aquesta filla meva, Miquel, cull homos com si collís roses o *capullos*... Tots li van bé! Què he fet jo per dur tantes creus? ... Sa meva dona? Aquí ja no hi ha paraules, fiet. Supòs que ho saps perquè ho sap tothom... Tot lo dia amb en Brufat pes casino. Joc i brutor... Sí, si vaig coronat d'espines, sí. Tens raó. Un bon aiatol·là Jomeini necessitam, que faci una bona netetjada. Què dius? Pel·lícula? No, no vaig an es cine...

Què? Dones amb dones? Homos amb homos? Oh, no! I què més? ... Què dius? Sant Pau gloriós! Jo també! Si hi hagués un infern m'hi tiraria de cap! Quin capficó, Miquel! ... Clar, clar que sí que hi ha un infern. Fa por, sí, sí, sí, molta de por, molta... (*Nessi es belluga i llavors fa un ronc.*) Per mi es desperta s'honorable... No, no... Ha fet un ronco només. Bé, Miquel, ja tenc acabat es cartell. No, encara no m'han duit cap exemplar de sa gramàtica aucanadenca. Te duré es cartell a ca teva, amb un parell de gramàtiques quan les me duguin. (*El lloro riu.*) Maleït lloro, ja torna a riure! Adeu, Miquel, adeu! (*Penja i va cap*

al lloro alçant el puny.) Te donaré juevert, mala pècora! (El lloro xiscla fort.) Calla, calla... Psssss... (El lloro calla i BIEL va a abocar-se una copeta i se la beu. El lloro torna a riure. BIEL l'amanseix. Entra KYRA i sense dir res a BIEL encén el televisor i es posa a llegir. BIEL va devora la seva dona i assenyala el televisor.) No te molesta sa caixa des dois per llegir?

KYRA *(sense mirar-lo)*: Tot lo contrari. La pos per sentir renou.

BIEL: No trobes que ja en tenim a bastament?

KYRA: De dois, sí.

BIEL: De renou, dic.

KYRA: Només ha començat. Ja veuràs sa que s'armarà. *(Riu i gira un full de la revista.)*

BIEL *(com un colló)*: Per mor des petroli? Per mor de s'estatut? Per mor...

KYRA *(tallant-lo)*: Per mor dels Sants Innocents? I per mor de sant Bruno i santa Rita que no estan a favor des aucanadencs! *(Riu.)*

BIEL: Pareix que te'n rius. A santa Rita jo li vaig resar molt quan estudiava.

KYRA: Poc te va escoltar. No vares arribar ni a jesuïta, ni a franciscà, ni a carmelita. De per tot sortires abans d'acabar! Sols servires per *bombero*.

BIEL (*estranyadíssim*): Bombero?

KYRA: Per tot bufares! Però no n'acertares ni una.

BIEL: Déu ho va voler així. (*Torça el coll.*)

KYRA (*deixant de llegir i mirant-lo per primera vegada*): Déu? I sa teva massa, pardalango? Han de picar dins es morter, bossot.

BIEL: Quina grolleria de paraulotes, Verge Santa.

KYRA: Grolleria sa teva, que sortires des darrer noviciat com un coet encès. Embarassares una danesa, una alemana i una servidora, i...

BIEL (*la talla avergonyit*): És necessari retreure això?

KYRA: De tot punt! Perquè ara que has acabat es gas has tornat a s'après. Ara que tens sa «pitopausia», de lo passat *ricordare niente*, no és ver?

BIEL (*temorenc*): No t'entenc.

KYRA: T'ho diré més clar: ara que ets impotent, t'has tornat moralista! Com casi tots es covards i es cretins!

BIEL: És de sants emmendar-se.

KYRA: I anar an el Cel en cotxo. No? Però i jo què? Punyetero egoista!

BIEL: Com t'atreveixes amb sa vida que dus? Tu m'has

coronat... (*Es tapa la cara amb les dues mans.*) Però tot ho oferesc a Déu!

KYRA (*cínica*): Quan jo tenia setze anys m'engatussares dient-me que Déu havia dit: «Creixeu i multiplicau-vos». Per què no te tapares sa cara també llevò?

NESSI *bada els ulls i escolta.*

BIEL: Ho vaig reparar, mos casàrem.

KYRA (*assenyalant NESSI*): Per mor d'aquesta lleona. Perquè a mi me volia dur a ses *arrepentidas* i a tu t'hagués capolat lo que llevò tenies d'homo i ja no tens.

NESSI (*espantant BIEL*): Què és que ja no tens? (*Biel acota el cap.*) Contesta!

BIEL (*mirant al cel*): *Sursum corda!*

NESSI: An es llatí ja l'han llevat de pertot. Xerra en aucanadenc, ja que has escrit sa gramàtica. (*Sona el telèfon.*) Contesta an es *teléfono*, almanco.

BIEL (*alleujat i agafant el telèfon*): Digui? Sí, aquí és... (*A NESSI, donant-li el telèfon.*) Demanen sa gran consellera... (*NESSI pren el telèfon de mala manera.*)

NESSI (*llepona i melosa*): Digui? Madrid? Molt bé... (*Cursi i*

ridícula quan xerra amb el ministre.) Yo misma... Diga... Muchas gracias. (Tapa el telèfon amb la mà i es gira vers la filla i el gendre.) Ara se posa es ministre.

BIEL: Es ministre de què? Quin?

KYRA: Vol saber més que una monja!

NESSI: Un. Què té més? Jo me'n fot, des que sigui. Ja m'ho dirà! Els poden boleiar. Tots són igual de pardals! *¿Señor ministro? ... Muy bien, muy bien... ¡Me encuentro como una seda! Y su reverendísima excelencia, ¿cómo está?*

BIEL: Xerra amb un ministre o amb un bisbe?

KYRA: Què té més. A tots els has d'ensabonar.

NESSI: *Me alegro mucho de que se encuentre buenecito. Sí, sí, sí... Lo principal es la salud. ¡l que lo diga! Hay que cuidarse y sobre todo viviendo en esta podredumbre que vive. Lo digo por la polución del aire de Madrid... Qué asco, ¿eh? ¿Por qué no hacen algo? ¡Yo no viviría en Madrid ni muerta! ... ¿Qué tiempo hace por aquí? ¡Muy requetebueno! El mar como una balsa de aceite de oliva y hace un sol que quema el culo de las liebres, que decimos los aucanadeses. (Cada disbarat que diu fa escarrufar BIEL i KYRA.) ¿Vendrá por aquí? ¡Qué bien! Le haré un tombet que se chupará los dedos, ¡ya lo verá! ... Sí, y lo comerá también, claro... Y también comerá porcella. ... ¿Qué? ¡Es un animal! No, vuestra ilustrísima no, ¡por el amor de Dios! Bueno, bien mirado, todos lo somos, animales... Pero su excelencia además de animal es ministro. ¿Qué? ... Sí... Sí... Y yo gran consellera, claro,*

tiene razón. (Riu i es gira tapant el telèfon.) Per mi li he dit animal... (Els dos diuen que sí amb el cap, espantats.) ¿Sí? ...

Sí, sí, sí... Así se hará. Me encargaré de que lo manden con la otra documentación. Bueno, hasta que nos veamos, ¿eh? Recuerdos a su excelentísima e ilustrísima y todo lo que sea su señora, ¿eh? Adiós, muy buenas, muy buenas... (Penja i alena fort.)

KYRA: Hi ha res de nou?

NESSI: De nou? De més de deu! Necessit veure en Brufat tot d'una. *(Inicia el mutis.)* Enviaré sa nina!

BIEL: Qüestió de s'estatut?

NESSI: Ves-te'n a ca una... Eh?! *(Mutis.)*

LLORO *(riu i xiscla)*: A ca una marfanta! A ca una marfanta!

BIEL *(va a la gàbia del lloro i la sacseja amb ràbia)*: Quin animal tan espantós! *(El lloro fa un escàndol de xiscles i crits.)*

VEU DE JACOMINO: *Porca miseria! Ché cosa fatto al poverello papagallo? Perché torturare l'animale? É un papagallo buonissimo, buonissimo!*

KYRA: Tapa sa gàbia amb qualsevol cosa! Don Jacomino se pensa que el torturam. *(KYRA posa un pedaç damunt la gàbia. El lloro calla.)*

BIEL: No m'agrada tenir un lloro regalat per un italià ateu, que diu misses negres.

KYRA: No siguis benaventurat. Ses misses negres de Don Jacomino són berenars de pa amb oli amb sos amics.

BIEL: Sí, sí... Ses *queridas* que té també deuen esser de pa amb oli...

KYRA: Deu necessitar sa confiança des bancs i des consells d'administració de grans empreses. Si tenir una *querida* dona confiança an aquesta gent, és lògic que tenir-ne un parell en doni més. Ja el veus... Tot li va vent en popa, *yates* nous, cotxos nous... Ai! Tu quan pogueres sols anares d'amagatotis amb criades i «fulanetes» de dos reials! Un pis cèntric a una marquesa arruïnada i de vida alegre amb un parell de criades, t'hagués fet bo. Però tu lo més que has cantat ha estat sor Tomaseta. (*BIEL fa capades de paciència.*)

Entra el BRUIX, sempre fumant la pipa i vestit com sempre.

BRUIX (*alça la mà*): Au!

KYRA: Passi, passi, «pitonisso». Avui m'ha de llegir sa mà.

BRUIX: Com estan? (*A BIEL:*) No té res que li faci mal avui, vostè? També li he de llegir sa mà?

BIEL: Ja sap que a mi no m'agraden aquestes coses. A vostè la inquisició l'hagués tancat!

BRUIX (*negant amb el cap*): No. M'hagués cremat! Perquè jo, a més d'esser un bruixot, som moro, *judío*, gitano... I xerr amb el dimoni: foc pes quatre costats, m'hagués dat. (*KYRA esclafeix a riure.*) Rigui, rigui per mi.

BIEL: La inquisició era un tribunal molt sèrio i això que ha dit no té cap gràcia. (*El lloro riu amb rialla fresca.*) Tapat i tot, segueix igual, aquest bitxo.

BRUIX: Per què el tenen tapat, pobret? Tapat i tancat! Jo xisclaria més fort que ell. (*Canviant.*) I s'honorable? Que no hi és? (*Destapa el lloro.*)

KYRA: Ara vendrà. (*Canviant.*) Que no sap que es casino ja està autoritzat? Prest tendrem *juerga*.

BIEL: Corrupció, voldràs dir!

KYRA: Mai veu es bé de ses coses. Sempre veu es mal.

BRUIX: Es mal i es bé se complementen. Un aleman, que no me record què nomia, que va escriure *Faust*, va dir que no existia Faust sense Mefistòfil. Es mal i es bé se complementen.

BIEL: Goethe va dir aquesta tonteria. (*Amb posat de savi.*)

KYRA: Com s'atreveix un *muñeco* com tu a criticar Goethe?

BIEL: Des des punt de vista catòlic.

KYRA: I des des punt de vista xino? Què?

BRUIX: Tot són punts de vista... Ses coses canvien segons de quin racó les miren. Si jo el mir des d'aquí on estic s'assembla a sant Toribio de s'iglésia des franciscans. (*El mira de l'altre costat.*) D'aquesta altra part li veig sa cara més plena i trob que s'assembla a Neró. Si jo m'afait sa barba i vostè em veu amb poca llum me podria confondre amb sor Maria de la Consolació de Baix. No riu? Me vol prendre es paper a mi? Rigui i faci una «cotufa» a tot, homo!

BIEL: Una «cotufa»?

KYRA: Què és una «cotufa»?

BRUIX: Quan jo era al·lot (*Fa una pipada i pren alè.*), feia «cotufes» a totes ses al·lotes. Una «cotufa» aquí, una «cotufa» allà... No en quedava cap ni una sense «cotufa». Les feia anar alçurades. «Mos farà una “cotufa”?», deien en veure'm i fugien escapades. Però n'hi havia moltes que els agradava ferm que els fes una «cotufa». Un dia, una beata pública va anar amb so cuento a ma mare i aquesta me digué: «T'has de confessar d'aquestes brutors que fas a ses al·lotes. Si no te'n confesses, cremaràs a l'infern.» Jo, en aquell temps, tenia més manies que vostè (*BIEL es belluga nerviós i KYRA riu.*) i me vaig anar a confessar. «M'acús d'haver fet “cotufes” a totes ses al·lotes», vaig dir an es confés. «“Cotufes”? —me diu ell—, què són “cotufes”?» «“Cotufes” són “cotufes”», vaig dir jo. «Què són “cotufes”, te dic?» I jo, caparrut: «“cotufes” són “cotufes”». Es pobre homo venga demanar què eren

«cotufes» i jo que no en sortia de dir que «cotufes» eren «cotufes» perquè no sabia com li havia de dir lo que eren sense fer-n'hi. Fins que a la fi li dic: «N'hi faré...» Aquell pobre homonet no sabia per on li anava. «Què és que m'has de fer?», me diu. «N'hi faré...», deia jo. «Fe lo que vulguis, dimoni d'al·lot!», me digué a la fi. I jo li alç es balindranys, li pas sa mà per endins i crid: iueeeec! (*KYRA s'esbotza de riure, però BIEL fa cara d'oi.*) Es confés se posà a riure i me va absoldre, i no me donà penitència. I vostè posa cara de patata torrada, me cago en dena! Rigui tot d'una o l'embruixaré. (*Li fa una passada de mans o dos.*)

BIEL: No! Això sí que no! Una bruixa inglesa va fer un parell de passades a en Miquel Miraprim i casi l'encisà! (*Se'n va.*)

KYRA: També sap encisar?

BRUIX: He fet de tot. Un dia vaig dir missa i tot.

KYRA (*allargant-li la mà oberta*): Me la llegendesqui.

BRUIX: Ara no pot esser. Necessit concentrar-me. (*Surt NESSI feta un dimoni. Pareix que no veu ningú i va a la tauleta on hi ha la botella, se n'aboca una copeta i se la beu.*) Sembla que va fora corda, què té?

NESSI (*mirant KYRA i el BRUIX*): Tan sols no vos havia vist. Fe'm un bocadillo, filla meva. No sé què me passa. Tenc gana, menj i me fuig tot d'una. (*KYRA obeeix i va a dur l'entrepà.*)

BRUIX: Crec que això se diu fam.

NESSI (*agafant el telèfon i marcant un número*): Ha caigut sa barandilla de sa torre. Ho ha vist? (*El BRUIX afirma amb el cap.*) Mem si me troba tres o quatre homos d'aquests que cobren es *paro* i mos ho faran més barato. (*El BRUIX, que està darrere ella, li fa un tanto.*) Escolti'm, el senyor Sunyent? És vostè? Sap qui som? ... Molt bé. No me va dir que me «telefonearia» referent a lo de ses màquines? Han contestat, es americans? I què diuen? Que les han d'inventar? Deu o dotze anys? Jo puc esser calba! Vagi a fer punyetes! (*Penja.*)

BRUIX: Males notícies?

NESSI: Va endevinar que hi havia petroli però no va dir a quants de metres de profunditat.

BRUIX: Es sistema decimal, es números, són cosa humana. Sa màgia obeeix a lleis més altes. Si no fos així, jo faria estona que seria premi Nobel de física.

NESSI (*com si l'hagués sentit*): Aquest Brufat, que se torba a venir...

BIEL entra amb un gran cartell:

OBRA CULTURICA AUCANADENCA Xerrem tots es nostro llengo
ben xerrat i ben escrit.

Clases segons sa gramatica d'en

Biel Brodat i Floretjat

NESSI: A on vas amb això? Què és això?

BIEL: Per posar a Can Miraprim. Allà farem classes d'aucanadenc. *(El posa de manera que el públic el pugui llegir.)*

NESSI *(llegint el cartell)*: Qui és en Biel Brodat i Floretjat?

BIEL *(modest, abaixant el cap)*: Es meu pseudònim.

NESSI: Hi has posat moltes favades per no voler posar es teu nom!

BIEL: Per modèstia... *(Llegeix el cartell tot satisfet.)* «Obra Culturica Aucanadenca». *(Amanerat i lletrejant.)* «Xerrem tots es llengo nostro ben xerrat i escrit, segons sa gramatica...», d'un servidor. *(Acota el cap.)* No hi pot haver cap falta perquè som s'autor!

NESSI: Lo que no comprenc és per què has de llegir amb aquesta veu de flor romanial. Pareixes un *travesti*. *(Riu.)*

BRUIX: Ses apariències enganen. Vostè pareix un capità general i du bragues, supòs... *(Assenyalant BIEL.)* Ja veurà com an es seu genre li faran una estàtua davall es Pi Gros.

NESSI *(amb mala llet)*: Bastarà posar-hi un banyam. *(Empipadíssim, BIEL agafa el cartell de pressa i parteix sense dir*

res. El lloro fa una rialla.) Alerta a travelar! *(Riu amb el lloro.)*

BRUIX *(quan BIEL ha fet mutis)*: L'envesteix massa fort.

NESSI: És un colló integral i avui vaig fora corda.

BRUIX: Vol que la fermi?

NESSI: Me toqui es nas!

BRUIX: Li tocaré lo que vulgui amb molt de gust, si és es seu gust.

NESSI: Basta! *(Canviant.)* Ai!, me pareix que es fandango autonòmic que vostè va vaticinar haurà sortit femella.

BRUIX: Fins ara no he fallat en res.

NESSI: Pot esser. Però ningú sap res de res. Tot són dubtes. Ara s'ha d'esperar per això, llevò per allò, més tard serà per sa marfanta del dimoni. I s'estatut! Ara ve es cuento de s'estatut! Me volen tocar...

BRUIX: Què?

NESSI: S'orgue! I ses riendes les du en Brufat i es seus oremus. Però jo el fotrè!

BRUIX: En Pep de Can Troques ho és, un oremus des seus.

El vol fer senador per Aucanada.

NESSI: Ni m'ha dit res! En Pep Troques? *(El BRUIX afirma.)* Es misser? *(El BRUIX afirma.)* És casat amb sa pomanga de

na Florentina. (*El BRUIX afirma.*) Però si és llosco de cap a cul!

BRUIX (*fent una pipada*): Fins as catorze anys va pixar-se an es llit. Ho sé de sa mare.

NESSI (*fent el que diu que feia en Pep Troques*): En tenia vint-i-pico i feia pilotes, i llevò les tirava cap endarrere, d'amagat...

BRUIX: Ara en fa una a sa dona cada any. Té catorze fills...

NESSI (*rient fort*): El deu voler posar com a exemple de semental per sa repoblació d'Aucanada. (*Li fa li fa...*)

Entra KYRA amb l'entrepà per a NESSI, que el pren i se'l menja ràpidament.) Ni que t'hagués demanat uns escaldums! Quina solfa!

KYRA: Sa nina no ha tornat? I en Brufat?

NESSI: Cap des dos ha vengut encara. En Brufat fa temps que me fa s'anguila. Però si agaf sa fitora no li valdrà es llim!

KYRA (*defensant-lo*): Tot cau damunt ell. Amb s'excusa que és llest tot li cau damunt. El se rifen.

NESSI: O ell mos rifa a tots. Tot està en l'aire. Des que demanam autonomia no tenim res segur. Tot és un dubte.

KYRA (*al BRUIX*): Vostè no mos pot aclarir res?

BRUIX: Se pot intentar.

NESSI: Idò ho intenti.

KYRA: Invoqui es Vell Orquès.

BRUIX: Però amb molta serietat i fora nirvis si compareix...

VEU DE JACOMINO: *Addio! Addio, bellissima ragazza!*

FLORIANA (*entra d'esquena dient adeu amb la mà*): *Addio! Addio!*

VEU DE JACOMINO: *Questa notte tornare qui.*

FLORIANA (*girant-se*): En Brufat m'ha dit que no se torbarà a venir. (*Tots la miren en silenci.*) M'he aturada a veure en Jacomino. (*Sospira, xerra com si estigués tota sola.*) Nàpols! Té una vil·la a Posillipo, una cadena d'hotels a Amalfi, dos yates... També vol s'autonomia de Nàpols, «*primo napoletano, dopo italiano*», diu. És un poc beato, però està com un tren! Ai! Però no podem fer lladrar ses oronelles, sobretot quan tenen niu. No és ver, Bruix?

BRUIX: Certíssim!

NESSI: Però tu ja estàs embarassada d'un persa que també estava com un tren. (*Ho diu amb ràbia continguda.*)

FLORIANA: Era un cigne. No és ver, ma mare?

KYRA: Sí, nedava com un cigne.

FLORIANA: I va desaparèixer. Buf! (*Bufa.*) Volant com un cigne. El deuen haver «fusilat»? Era parent del Xa...

N_{ESSI} (*que ja no pot més*): Calla! «Locanga»!

F_{LORIANA}: No, no comenci. Devuit anys: majoria d'edat, sa constitució ho diu. I jo no l'he feta... (*Riu.*)

N_{ESSI} (*al B_{RUIX}*): Ho sent, an això?

B_{RUIX} (*ajuntant les mans*): Jo vaig votar, sí.

N_{ESSI}: An es meus temps...

F_{LORIANA}: Sols ho podien fer es homos. Arribar a pondre s'ou i que el covi un altre. Quin privilegi estúpid. An es seu temps havia de prendre dutxes fredes. Per què? No ha dit moltes vegades que va esser una poma? Víctima! Una víctima, va esser! Com millions i millions de dones d'ençà que el món és món. (*Histèrica.*) Mori per sempre i d'una cotxina vegada sa «pitocràcia» o sa «pardalocràcia» o sa «fal·locràcia» o lo que li vulguin dir!

K_{YRA} (*que s'ha emocionat sentint sa filla*): Molt bé!

N_{ESSI}: Per molt que faceu, mai serà igual un homo i una dona. Sempre hi haurà diferències.

K_{YRA}: D'aquí ve tot!

F_{LORIANA}: Cap diferència, no hi ha homos i dones. Sols hi ha persones. Es nom de femella i mascle s'ha de barrar de ses gramàtiques!

N_{ESSI}: Digue-ho a ton pare, que ho borri de sa que ha feta d'Aucanada. (*Riu.*)

KYRA: Té raó. No és just que es homos tot i ses dones, aguanta't.

FLORIANA (*al Bruix*): Vostè creu que jo no som capaç de fer tot, tot..., lo que faci un homo?

BRUIX (*dubtós i arrufant les espatlles*): Tot, tot, tot... No sé què he de dir...

KYRA: Què fa vostè que no pugui fer una dona?

FLORIANA: Sí, què fa?

BRUIX (*acota el cap*): Pixar de dret.

NESSI: Fotre. I altres herbes, supòs. (*S'aboca una copa i se la beu. Entra BIEL amb el cartell destrossat. Tots es queden mirant-lo estranyats.*) Oh! Qui t'ha espanyat sa jugueta?

BIEL: Un mallorquinista. (*Mostra el cartell romput.*) M'ha dit que això no era aucanadenc, ni mallorquí, ni res... (*Quasi plora.*), i li ha pegat un parell de coces. Aquest al·lot que escriu comèdies en mallorquí... Però, senyor meu, que no tenim democràcia? Dialogar, dialogar... Podem pensar i escriure segons mos passi pes nostro *ente*, o no?

NESSI: *Ente*! M'agrada molt aquesta paraula. S'emplea quan no se sap què s'ha de dir. (*Riu i s'aboca més alcohol.*) *Ente* autonòmic... Saps què vol dir? Què has de saber! No ho sap ningú! (*Riu.*) Tothom diu *ente* i ningú sap per què. An es meu temps de guerra un *ente* era una punyetera merda que no servia per res!

BRUIX (*com absent*): S'ente autonòmic és s'avior des foners, perdó, bassetgers, que ve de bassetja, segons sapientíssims varons. S'avior des bassetgers, dic, que s'ha fus amb s'esperma perdut dins des sigles. Per això ara an es boix des poble el faran arquebisbe, perquè ses set verges australs han parit set braus que mamen vinagre.

N_{ESSI} (*fent manotades*): Ho he entès beníssim.

B_{IEL}: Jo res.

F_{LORIANA}: Un tros de l'Apocalipsi...

K_{YRA}: Tot ho saps, filla meva.

B_{RUIX}: Sí. Un tros de l'Apocalipsi aucanadenc. (*Entra*

BRUFAT de pressa, satisfet i rient. El BRUIX, com si el presentàs:)

Dominus vobiscum! (Es queda com una estàtua.)

B_{RUFAT}: Com va tothom? (*Alça els braços.*) Què hi ha de nou? Ja som aquí.

L_{LORO}: Ja és aquí! Ja és aquí! Ja és aquí!

B_{RUFAT}: Encara no heu mort aquest puta lloro?

L_{LORO}: Puta tu! Puta tu! Puta tu!

B_{RUFAT} (*va cap al lloro amb el puny enlaire, rient i fanfarró*):

L'atomitzaré! (*El lloro xiscla. F_{LORIANA} va a acaronar-lo.*)

B_{IEL} (*assenyalant el lloro*): És dolent i malparlat.

BRUFAT (*al BRUIX*): Aquest el deu haver embruixat. (*Riu.*)

BRUIX: Es animals que jo embruix almanco han d'esser tan grossos com tu.

NESSI: Ei! Deixau anar es lloro! Pep Brufat, he de parlar amb tu. Jas, beu! (*Li ofereix una copa plena.*)

BRUFAT (*anant cap a ella*): No m'agraden ses porqueries dolces.

NESSI: Ben fet, serà per jo! (*Se la beu.*)

KYRA (*que no ha dit res ni ha fet res més que mirar BRUFAT des que ha arribat*): Seu, Pep...

BRUFAT: Gràcies! (*Els dos es miren intensament.*)

NESSI: Saps lo des americans? (*BRUFAT afirma.*) I lo de sa venda de ses accions? (*BRUFAT afirma.*) I lo de Madrid? (*BRUFAT afirma.*) Ets tan bruix com ell, idò (*assenyala el BRUIX*), però molt més cabrit.

BRUFAT: Senyora!

NESSI: Calla, que he begut a posta per cantar-te s'evangeli! Mos hem de llevar sa careta, tu i jo. Què cerques darrere s'ente autonòmic, vull dir darrere es cuento autonòmic?

BRUFAT: Lo mateix que vostè.

NESSI: He xerrat amb Madrid!

Xerren en veu baixa. FLORIANA està enlairada. KYRA mira quasi contínuament BRUFAT i ell li fa qualche ullada. El BRUIX i BIEL xerren.

BRUIX: Però sa nostra rel, sa nostra avior, són mallorquines, no és ver?

BIEL (*negant*): No, jo he trobat documents que assegurin que es aucanadencs descendim des vàndals, en castellà *vándalos*, sap? (*El BRUIX assenteix.*) Aquí, a Aucanada, va quedar una tribu i d'aquesta tribu descendim tots es aucanadencs. Purs, a través des sigles...

KYRA (*que n'ha escoltat la meitat, interessada*): Closca privilegiada, li hauria dit en Valle Inclán. (*Al BRUIX:*) Som vàndals!

BRUIX: Jo no. Jo descendesc d'un morot que va quedar per ses muntanyes.

FLORIANA (*com enlairada, al seu pare i parlant a poc a poc*): Amalfi està molt lluny de Nàpols, mon pare? (*BIEL la mira com un beneit i xerren en veu baixa.*)

BRUFAT: Tranquil·la... No hi ha por de res. Es americans pagaran i es moros també. Es primers són ambiciosos i es segons caparruts. En traurem lo que vulguem!

NESSI: Traurem? De quan ençà tens part en es meus negocis? Res de plurals. No t'he dat res!

BRUFAT: Parl en nom d'Aucanada. Pareix que vostè no té ideals.

NESSI: Sí, doblers i poder. Ara que ho he tastat, no desitj res pus. (*Riu.*)

BRUFAT: I Aucanada?

NESSI (*es colpeja el pit*): Jo som d'Aucanada! I fins ara sols me n'ha costat d'aquests. (*Fa el signe de doblers amb els dits.*)

BRUFAT: Té una filla, una família...

NESSI: Ni m'estimen, ni les estim. (*Mentre xerra s'aboca una copa i beu.*) Vull morir rica i plena i poderosa. (*Riu, ja quasi moixa.*) Tothom m'encensarà. Tots m'enrevoltaran. Es que m'estimen i es que no m'estimen: tots me lleparan es cul. (*Riu.*) Tu també, tu també, Pep Brufat, tu ja has començat perquè me vols fotre...

BRUFAT: Jo la vaig fer gran consellera!

NESSI: Quin temps me durarà es càrrec? Encara m'han

d'investir! I ara que ho dic: quin dia és sa fetxa de sa investidura de sa gran consellera? (*BRUFAT alça les espatles.*) Tendrem estatut amb independència econòmica? Quan? Quan disfrutarem des petroli? Vols que t'ho digui, Brufat? Lo que cerques és que jo me carregui amb so mort de tot lo dolent o mal fet. No és ver, Brufat? Quan tenguem autonomia de veres, qui serà es gran conseller? Qui?

BRUFAT (*empipat*): Ho demani an es seu bruix particular. (*Assenyala el BRUIX. Xerren en veu baixa.*)

BIEL: Res crec d'aquestes coses... Són coses del dimoni.

BRUIX: No, de s'esperit. Forces d'aquí dedins. (*S'assenyala el cervell.*)

KYRA: Jo sí que hi crec i voldria saber si compareixerà es Vell Orquès.

BRUIX: Compareixerà...

KYRA: Avui vespre?

BRUIX (*afirma*): Amb permís de s'honorable..., ho podem provar.

FLORIANA: Per tot hi ha teranyines i embulls... Es rellotges toquen hores massa prest i a tots es arbres hi ha mòpies... I es gorriions no estan segurs damunt ses teulades... (*En to normal:*) A mi me podria dir si aniré o no a Posillipo, es Vell Orquès?

BRUIX: Pot esser que sí..., perquè pes camins que hem de caminar hi hem de sembrar roses.

FLORIANA: A Posillipo n'hi ha de sembrades pes camins.

BRUIX: Ben segur que sí.

KYRA (*procurant que BRUFAT senti el que diu*): A mi m'agradaria saber si ses estrelles menten o no menten.

BRUIX (*veient les mirades dels dos*): Això ho sap molt bé es Vell Orquès!

BIEL: Me feis feredat!

NESSI (*s'aixeca*): Basta! (*Trontolla bastant.*) Som sa primera dama d'Aucanada, s'honorable viuda d'en Drac Coca, gran consellera... (*S'esbotza de riure i va cap al BRUIX quasi gata.*)

BRUFAT: Gran consellera i altres herbes. (*Ho diu amb molt mala llet.*)

NESSI: Sé lo que cerca en Pep Brufat, però vull saber altres coses i vull sortir des dubtes. Mos pot invocar es Vell Orquès?

BRUIX (*aplegant les dues mans damunt el pit i fent una gran reverència*): Es Vell Orquès compareixerà avui vespre, honorable gran consellera.

VEU DE JACOMINO: *Ragazza! Bellissima ragazza!*

FLORIANA: En Jacomino que me crida. (*Inicia el mutis.*) Ja venc... *Subito!* (*En el mutis.*) Posillipo! Sols es nom me posa pell de gallina! (*Mutis.*)

NESSI: Mai m'ha retuda ningú! (*S'aboca una copa i se la beu.*) He cantat s'evangeli i s'epístola i podria cantar òpera encara... (*Amb la copa a la mà es passeja cantant qualsevol tros d'ària. Fent manotades topa amb la gàbia del lloro i quasi la fa caure.*)

LLORO (*xisclant*): Gata, gata, gata... Està gata, gatíssima! (*Xiscla.*)

NESSI (*que quasi cau*): Aufegau aquest lloro del dimoni!

BIEL (*va cap al lloro amenaçant-lo*): Sí, és un pervertit!

El BRUIX cobreix la gàbia amb les dues mans. BRUFAT xerra en veu baixa amb KYRA, que s'insinua. NESSI riu i canta.

LLORO (*xisclant i cridant*): Assassins, assassins!

Fosc

SEGONA PART - QUADRE SEGON

La mateixa terrassa. És vespre sense lluna i tot està fosc. Sols un focus il·lumina la cara del BRUIX, que està assegut al cap d'una taula rodejat dels personatges, que no es veuen o almanco no estan il·luminats.

BRUIX (*amb veu natural*): Repetesc que tothom ha d'estar molt concentrat i que hi ha d'haver un silenci absolutot. Estam? Començ, idò. (*Amb veu declamatorià entre oració i sermó i a voltes cantussejant. A poc a poc.*) Pes fat i fat que sa mia mare m'ha connectat i dos punts més i tot lo que jo hi afegiré. Pes fat i fat de tot lo que s'ha demanat, s'ha pregat i s'ha explicat i per tot lo que està amagat o envitricollat o empardalat. Pes fat i fat des cinc sentits, és a dir: de tot lo que sent i no sent, de tot lo que veig i no veig, de tot lo que ensum i no ensum, de tot lo que tast i no tast i de tot lo que paup i no paup. Pes fat i fat des fats i fades de sa nostra ribera: na Maria Enganxa, na Ruixa Mantells i sa fada Moreya i sa fada Morganda i es jai Mostel i es jai Pelut i es jai Verdolaga. I per tots es fats i fades que ara no me recorden, no fos cosa que qualcun s'emprenyàs i mos ho fotés tot. I sobretot pes Cabirs, que per si qualcú no ha llegit en Costa i no sap que coven «antics tresors» a davall terra, jo ara l'hi dic. Perquè es gran poeta pollencí presentí, jo no hi pos cap dubte, es petroli que tenim

davall mar i davall terra, sa petroliada nostra, ben nostra, nostríssima, de tots es nostros mals pensaments i de totes ses nostres punyeteries. Pes fat i fat de tot lo que he dit i més, ara digau davant mi, amb mi o darrere mi. *(En to de pregària:)* Pes serradís que en lloc de cervell tenen tots es rucs d'Aucanada. *(Tots ho repeteixen.)* Per ses plomes que es endiots aucanadencs veuen an es peixos i s'escata que veuen an es moixos. *(Tots ho repeteixen.)* Per tots es annerots que volen fer sortir per sa panxa des granots. *(Tots ho repeteixen.)* Per tot lo que he dit i més, que sien perdonats tots es cap de fava d'aquí, d'allà i d'allà deçà. *(Amb veu natural:)* Ara sols heu de dir amén.

TOTS: Amén!

BRUIX *(es posa dempeus)*: Ara l'invocaré tres pics. Estigau quiets, atents i concentrats. *(Alça les mans enlaire i queda com un sant pare mirant enfront.)* Vell Orquès! Vell Orquès! Vell Orquès! Si te plau, compareix! *(Silenci, una pausa llarga. Després es senten tocar a la porta cinc cops: el motiu de la Quinta simfonia.)*

VEU DE FLORIANA: Beethoven!

VEU DE BIEL: Sa quinta!

BRUIX *(empipat)*: Ni quinta, ni sexta, ni el dimoni forcat! Han tocat a sa porta! Deu esser es pardal d'en Brufat, que sempre ho ha de fotre tot! Que passi i s'assegui com es altres. *(Es suposa que entra BRUFAT i s'asseu amb els altres)*

com una ombra.) Si sent més saragata me'n vaig! (Es senten «pssss» i veus de «callau».) Concentrau-vos altre pic. Tres pics l'he invocat; deu estar cabrejat perquè no he empleat es ritual adequat. (Una rialla fresca de KYRA.) Reis amb so fetge, vatua el món! An es primer que torni interrompir s'onda austral el fotré a la mar. (Silenci de tots. Alça les mans enlaire i es queda com abans.) Per sa cornamenta de sa cabra salvatge més vella i més puta des Puig Forcat, i pes ulls de ses òlibes oberts a totes ses ferides des homos buits o inflats. Pes pobres calàpots que són verinosos sols perquè ho han dit. Pes poders ocults des ropit petit i sa roca mascle i des foc femella t'oferesc sa mandràgora intacta i novella perquè agafis s'austral, Vell Orquès. (Un xiulet, una remor, una bufada de vent i la veu fonda com de dins un pou del Vell Orquès.)

VEU: Uuuuuu! Aquí me tens, bruixot d'Aucanada. Uuuuuu!

Hi ha un esgarrifament de tots els que escolten.

BRUIX: Contestareu vós o he de parlar per vós?

VEU: Estic cansat, fotut i escanyat. Parla tu, mèl·lera blanca, rossinyol de llarga volada, *mago* sapientíssim.

BRUIX: Ja ho heu ben sentit. Ara sortiu tots manco

s'honorable. Serà sa primera perquè l'hi toca. (*Surten tots menys NESSI i mentre ella parla van sortint.*)

NESSI: Sí, me toca! Som sa gran consellera! Jo, sa viuda d'en Drac Coca, aquella bèstia bruta com un morot que no respecta dona! A on ets ara, gorà d'Aucanada, que escampares fills per tot? Què ets ara? Pols, cendra, res! Ben bé estàs així. Quietet!

BRUIX: Vol que l'invoquem?

NESSI: No! Que dormi «in eternum», aquell asquerós!

BRUIX: Me demani lo que vulgui i jo li pugui dir.

NESSI: Ho vull saber tot, tot, tot!

BRUIX: Què es lo que més la preocupa, ara?

NESSI: Fotre! Vostè ho ben sap! (*Fa el signe de doblers amb els dos dits de la mà dreta.*)

BRUIX: Això se li duplicarà, triplicarà, fins allà on vulgui!

NESSI: Quan? Per ara no veig cap senya...

BRUIX (*esotèric*): Ses papallones volen lluny de s'ase mort. Ses mosques el se mengen. Però ha de pesar lo net i lo brut, lo bo i lo dolent...

NESSI: No me conti rondalles! En qüestió de doblers no hi ha ni net ni brut, ni bo ni dolent, ni papallones ni mosques... Jo tenc pisos llogats a capellans, a bergantes,

a polítics, a jutges, a putes... Tots són ben iguals, no se destrien. No pot parlar més clar?

BRUIX: Millions! En tindrà més. Però una mala ventada i..., tot a la mar! Cataplum!

NESSI: De que no vagin a la mar, ja me'n cuidaré jo. De qui m'he de guardar?

BRUIX: Per contestar an això m'ha de dir a qui més estima an aquest món.

NESSI: A mi mateixa per damunt totes ses coses! Com tothom.

BRUIX: Ja sap de qui s'ha de guardar, idò.

NESSI: Vostè se'n va per ses rames. A sa soca, a sa soca! Què serà lo des petroli? Se podran enganar es americans i es moros? Quan m'investiran per poder comandar de veres? Haurem d'esperar s'estatut per tenir autonomia econòmica i poder tallar i xapar? Es centralisme posarà pegues an es port franc? Podrem manejar s'economia...

BRUIX: Ou! No demani tantes coses de cop que això ha d'anar amb bones! Anem per parts. Demani una sola cosa.

NESSI: Quan tendrem autonomia econòmica?

BRUIX: Quan ses gallines pixin, me pareix.

NESSI: Jo els ho faré fer per força. Fins a on arribarà sa coa

des fandango autonòmic que vostè anuncià?

BRUIX: Ses miloques volen segons es fil que els donen, es arbres no dormen però somien. Sa miloca autonòmica i econòmica ni té fil ni pot dormir. Sols pot somiar.

NESSI: Ja torna dir dois que no entenc. Vostè i es Vell Orquès són dos comedians dolents. (*Riu. S'encén un llumet vermell intermitentment*).

VEU: T'has passat sa vida fotent a tothom i acaramullant doblers. T'has aprofitada de sa misèria o sa mala sort des altres. No has dat mai res a ningú, ni has repartit res mai! (*Acaba el llum vermell i es sent un xiulet elèctric.*)

NESSI (*fora de si*): Donar? Repartir? Es Vell Orquès és comunista-marxista-leninista, maçó i ateu!

BRUIX (*molt emprenyat*): S'ha passat de rosca. Ha sentit es siulo? Es Vell Orquès ha tallat s'onda austral i no me transmetrà res més per vostè.

NESSI: Que vagi a fer gàrgares! Té veu de gató. Vostè en sap més que ell.

BRUIX: Jo ja no li puc dir més que no se n'endurà ni un a sa tomba!

NESSI: M'he encarregat un gran *panteón* de màrmol, una fortuna! «Honorable consellera i altres herbes», escrit amb lletres d'or de llei. Tot ho fotrè amb so meu *panteón*. Ni una reina, un *panteón* com es meu!

BRUIX: La reina de Sabà! *(Li passa la mà per davant dels ulls una vegada i una altra mentre va xerrant i lloant-la.)*

NESSI: Sí, la reina de Sabà! Me'n fot de tothom, jo! Sa primera gran consellera. Passaré a sa història.

BRUIX: Sí! *(Li passa més vegades la mà per davant.)* Sa tomba gran, molt humida... Es barcos hi passaran per damunt... *(NESSI comença a aclucar els ulls i diu que sí amb el cap.)* Veig aigua, molta d'aigua... La mar que l'engoleix.

NESSI *(ja mig adormida)*: És es petroli. Es meu pe-tro-li...

BRUIX: Sí, tot per a vostè. *(Traient unes herbes d'una butxaca.)* Ensumi aquestes herbes, ensumi. *(Les hi acosta.)* Dragonet, cascall, card sant... Són herbes màgiques. Dormi...

Card sant, cascall, dragonet... Dormi, dormi, dormi... *(Acostant-se-li, mirant-la de prop i veient que dorm.)* Dorm, monstre autonòmic, i no m'empiparàs més! *(S'amaga les herbes, l'escolta i la sent roncar. La tapa amb un vel o un pedaç gros. Llavors, pensatiu i amb la mirada perduda, diu:)* Li hauria d'haver deixat s'ànima en pèl davant tothom però som un bruix massa bon al·lot i només n'he mostrada un poquet. Mostrar una ànima en pèl és una cosa molt bruta! No en parlem si és sa d'una gran consellera que mai l'ha tenguda neta... *(Va al fons.)* Que entri qui vulgui! *(Entra FLORIANA i el BRUIX es posa el dit als llavis assenyalant NESSI.)* Psss...

FLORIANA *(tranquil·la)*: Què li ha passat?

BRUIX: S'és adormida com un angelet. *(Canviant.)* I tu què

és que vols saber?

FLORIANA: Si se pot aconseguir la Lluna.

BRUIX: Se pot, però no és fàcil.

FLORIANA: Me digui si m'he desfermada massa.

BRUIX: Lo que arriba a sa consciència no és dolent.

FLORIANA: Me digui si aniré a Posillipo.

BRUIX: Posillipo és un lloc com un altre.

FLORIANA: Posillipo és es meu somni.

BRUIX: N'has tenguts molts i saps que duren poc.

FLORIANA: Una flor dura manco.

BRUIX: Però dona fruit.

FLORIANA: Jo estic prenyada.

BRUIX: No és un fruit beneit.

FLORIANA: Perquè no té ses bendicions de s'iglésia? Ha estat perquè Déu ha volgut!

BRUIX (*s'aixeca enfadat*): Nina! Has vinguda perquè t'endevini s'avenir o a discutir teologia? Basta per aquest camí!

FLORIANA: No s'enfadi. Qualque dia ses gallines cantaran com es rossinyols i el món estarà perdut. Vull saber si aniré o no a Posillipo, si és que m'ho pot dir...

BRUIX: Veig es dofins que boten quan tu travesses la mar.

FLORIANA: Gràcies! *(Té com un impuls de besar-lo però no ho fa i en aquest moment es sent la veu de DON JACOMINO.)*

VEU DE JACOMINO: *Ragazza! Venite, per favore! Un momento... Prego, venite, subito!*

FLORIANA: Me crida *subito*. Què deu voler? Què deu tenir? Me perdoni! Ja ho sé, ja sé lo que volia saber! *(Se'n va a poc a poc mentre parla.)* Me'n vaig! Vull sa meva autonomia! Cadascú vol sa seva... Me'n vaig!

BRUIX *(molt afectuós)*: A Posillipo?

FLORIANA: A Posillipo! *(Tira un bes al BRUIX i fuig corrents.)*

Pareix que el BRUIX sent el bes a la galta i es queda pensatiu uns moments. Llavors es torca els ulls parsimoniosament. No es sap si plora. S'aixeca i va al fons, on són els altres.

BRUIX: Qui vol entrar ara? *(Torna i s'asseu una altra vegada.)*

BIEL treu el nas com una fura i entra a poc a poc i com empegueït...

BIEL: Que consti que no me prenc seriosament res de tot aquest teatro, eh! Això que quedi clar. Però..., però

tenc curiositat per..., per saber com..., de quina manera l'insufla es Vell Orquès...

BRUIX: Sa curiositat és sa base de sa ciència. No creu res de tot això? Però té curiositat...

BIEL: I por... Perquè a pesar que no puc creure aquestes barbaritats, no sé quins jocs de mans fa i això és preocupant.

BRUIX: No creu que pugui comparèixer es Vell Orquès?

BIEL: No puc creure en bruixeries.

BRUIX: Però té por... Té por i per sa por que té... Vostè el veurà. (*Li fa una passada de mans.*)

BIEL: No! No el vull veure. (*Espantat.*) No m'assusti amb ses mans... Jo... Jo..., sols volia saber si sa meva gramàtica serà declarada oficial a Aucanada. (*A part i per ell mateix:*) No crec que sigui pecat i si ho fos me'n confessaré i Déu me perdonarà. Sempre me confés...

BRUIX (*amb veu de pitonissa*): Veig la seva gramàtica dins d'una flamarada, una flamarada ardent...

BIEL: Seré es creador de s'aucanadenc?

BRUIX (*esotèric*): La Lluna riu an es seu punt nòrdic. El cel té color de panxa de ca mort. Dins sa boira pasturen marfantes de Barcelona, entre elles na Ramoneta, sa coixa.

BIEL (*espaterrat*): Qui ha dit? Com sap...? Qui li ha dit això?

BRUIX: An es Vell Orquès no li pot amagar res. Ho sap tot:

més per vell que per Orquès!

BIEL (*rabiós i espantat*): Es Vell Orquès no existeix!

Una altra vegada el llumet vermell s'encén i s'apaga.

VEU: Na Ramoneta, s'encarregada des bar Tabú, sa coixeta que va estar per criada amb aquesta marmota adormida i que tu te berenares tantes vegades i llevò li posares un bar, ha venguda a passar comptes. (*El llumet vermell desapareix.*)

BIEL (*descompassat de tot*): Es Vell Orquès! Com sap lo de na Ramoneta? Com ho sap? Jo... Jo sols havia demanat per sa meva gramàtica! Déu meu, Déu meu!

BRUIX: Que no forma part de sa seva «gramàtica parda», això? Ha demanat per sa seva gramàtica, no?

BIEL: Vostè està endimoniàt. Endimoniàt! No va a missa... Vostè és un pagà! (*El BRUIX li fa una reverència profunda.*) Un homo dolent, un *réprobo*! (*Una altra reverència del BRUIX.*) Treu ses bregates de sa gent de bé, no té caritat! (*Se'n va mentre l'increpa.*)

BRUIX (*abans que faci mutis*): Qui ha mort es lloro avui horabaixa?

BIEL (*rabiós*): És el dimoni! Ho endevini!

BRUIX (*indignat*): Vostè l'ha ofegat!

BIEL: No l'he ofegat. Només li he dat juevert. (*Mutis.*)

El BRUIX va cap a la porta o cortina de fons molt malhumorat i abans d'arribar-hi un focus il·lumina KYRA i BRUFAT, que es besen com posseïts, aferradíssims.

BRUIX: Què punyetes importa an aquests dos lo que jo digui!

S'apaga el focus i entra FLORIANA plorant amargament.

FLORIANA (*va a poc a poc cap al BRUIX*): Ha rebut un telegrama urgent i se'n va. Se'n va a Posillipo sense jo... (*Sanglota. El BRUIX li obre els braços i ella s'hi refugia plorant.*) Què he de fer? (*El BRUIX li acarona els cabells.*) No tenc cap gana de cercar cap més Jacomino! Tots fan lo mateix...

BRUIX: Sí. No ploris. Demà anirem a cercar esclata-sangs!

Fosc ràpidament.

SEGONA PART - TERCER QUADRE

La terrassa sobre el mar. Dia de la investidura de la gran consellera. NESSI, sola, tota guarnida i amb un mirall de plata a la mà, es mira i remira, es compon i recompon, anant i venint, cantussejant enormement satisfeta. BIEL, carregat amb paquets de gramàtiques «aucanadenques», creua l'escena.

BIEL (*com si xerràs tot sol però per ella*): Que ningú me pugui ajudar a entrar aquestes gramàtiques (*Alça els paquets.*), tant com pesen i amb so servici que ara tenim... (*Mirant-la i aturant-se.*) Mirau-lo, mirau-lo, s'esperpento! (*Fa capades i desapareix. NESSI, sola una altra vegada, com si no l'hagués vist, es belluga i remena el cul. BIEL torna a creuar l'escena sense paquets. Remuga.*) Tot és fals! Falsíssim! Una autonomia de pa amb oli! Lo únic autèntic és sa meva gramàtica! (*En el mutis.*) Lo únic! (*El mateix joc. NESSI segueix i cantusseja com si hagués passat el moix. BIEL torna a entrar per creuar l'escena amb dos paquets.*) Teresetes! Una autonomia de teresetes! (*Imita les monades que fa NESSI i es mou tant que quasi cau. En el mutis li ensenya la llengua. NESSI es treu la manta per compondre-se-la millor. BIEL torna a passar sense paquets, de pressa.*) Autonomia de pa amb oli... (*Fa un gest d'oi i acaba de passar. Aquesta vegada, NESSI el mira i riu. Es torna a posar a cantar més fort i torna a entrar BIEL amb dos paquets. Molt empipat perquè ella*

ni se'l mira.) Una autonomia travada! Una autonomia en mans des qui no han estat mai autonomistes. *(S'atura en mig de l'escena.)*

NESSI *(molt tranquil·la i com si es fotés d'ell):* Jo sempre. De tota sa vida. *(No el mira.)* I honorable! De tota sa vida, també...

BIEL: Unes bragues per «drapo»!

NESSI *(en el mateix pla):* De sa teva filla i boníssimes. D'en Christian Dior.

BIEL: Pobra Aucanada... Si no fos per sa meva gramàtica, res hi hauria condret!

NESSI *(rient):* Sa teva gramàtica és una favada, un avort... En Pep Gonella l'hauria feta millor. *(Riu fort.)*

BIEL *(ofès del tot):* I vostè és un munt de fems! *(Panteixa fort.)* Caramull d'interès i usura! Monstre honorable! Gran consellera de la merda!

NESSI *(amb les dents serrades, intentant contenir-se):* Es dia de sa meva investidura, no ha de venir a fotre'm sa potranca un monstrenco com tu. Ridícul banyat, vull dir banyut. *(Agafa una cadira i l'alça enlaire.)* Te cremaré ses gramàtiques! Però primer t'esfloraré sa closca per veure què hi tens en lloc de lo que s'hi ha de tenir! *(Camina amenaçant-lo amb la cadira. BIEL intenta fugir aterrit, però topa amb els paquets i cau. Fent-s'hi un embolic, NESSI també topa amb els paquets i*

cau. Hi ha un enrenou. BIEL s'aixeca primer i la mira. A terra, NESSI, com estamordida, gemega...) Ai, ai...! Per culpa de ses teves gramàtiques bledes, punyetero pallasso! Ai, ai ses meves costelles! (BIEL està dempeus mirant-la aterrit.) Ai! I m'esperen ses autoritats! Ministres i bisbes... Ajuda'm a aixecar-me, gonellota!

Entra el BRUIX i es posa les mans al cap quan veu la feta.

BRUIX: Per sant Cosme i sant Damià! Per ses onze mil verges i tots es sants i santes de tots es calendaris! (A BIEL, que està immòbil i espantadíssim:) Què li ha fet? (Aixeca NESSI i l'asseu.)

BIEL: Res, res, res...

NESSI (*rabiosa*): Me volia matar! (*Panteixa.*)

BIEL: Mentida! Mentida! Calumnia i guanyaràs, volteriana. (*Agafa així com pot els dos paquets de gramàtiques i se'n va corrents.*)

NESSI: Ai... (*Es queixa, però quan veu que BIEL ha fugit es queda completament tranquil·la.*) Quina hora és?

BRUIX: Tard. Vendran a cercar-la i no estarà arreglada...

NESSI: Té raó. (*S'aixeca i es compon. El BRUIX li ofereix el mirall i*

ella l'agafa i s'hi mira.) Vaig feta una mala fatxa. (Mirant-se al mirall.) Casi l'he esflorat, an es gramàtic foradat... (Riu.)

BRUIX: L'ha envestit es dia de sa investidura i això és un mal presagi.

NESSI: No faci jocs de paraules de *mago* barato. Es posi es mals presagis allà on no li dic. Avui sols m'ha de presagiar alegria i glòria! No sigui bruix de pa amb tonteta.

BRUIX (*dissimulant la ràbia*): Falta poc per s'hora senyada per..., pes fats i fades... S'hora d'envestir-la! Perdoni, vull dir in-ves-tir-la, envestir-la... (*Es fa un embolic.*)

Es senten crits confusos de visques.

NESSI: Què és aquest baruell?

BRUIX: Bramuls des poble que ja l'espera per..., glorificar-

la. Així no hi ha confusió: glorificar-la!

NESSI (*contenta*): Sí, me dec an es poble! Represent Aucanada. Som «senyora i majora» d'Aucanada. Som s'autonomia. Ja som història! I m'he d'arreglar... Pareesc més bruixa que vostè. (*Tira el mirall.*) Què he de fer? Me digui què he de fer quan m'aclamin es bisbes, es ministres i demés?

B_{RUIX} (*molt posat*): Teatro. Moltíssima comèdia. És una autoritat com ells.

N_{ESSI} (*fent teatre exageradament*): M'acompanyi! Vull assajar! (*El B_{RUIX} li ofereix el braç amb una reverència i ella l'agafa com una reina d'opereta. Ja quasi en el mutis:*) Li pareix que me duren baix palio?

B_{RUIX} (*deixant-la passar davant i fent-li una gran reverència*): Sí..., i asseguda en una cadira com sa del papa! (*Quan N_{ESSI} ha passat fa com si li pegàs una coça al cul i després es gira al públic.*) Per què no? En veim moltes de tant o més collonals, no? (*Se'n va.*)

El xivarri augmenta i surt FLORIANA vestida de Ruixa Mantells: camisa de dormir blanca cenyida amb una faixa de colorins, com els de l'arc de Sant Martí. Porta un pal rematat amb la senyera d'Aucanada. Es passeja uns moments per l'escena fent moure el pal perquè flamegi la senyera.

FLORIANA (*mig cantussejant*): Me vaig llevar ses bragues perquè Aucanada tengués «drapo». (*Mirant la senyera.*) «Drapo» primigeni, peça de museu... «Drapo» consagrat per en Pep Brufat davall es Pi Gros i baix del cel blau des nostre bell lloc! «Drapo» entrebaulat an aquests entorns, es millors del món. Entorns privilegiats, grufats,

embrutats, emporcats per homos i dones que es mengen ses papallones i es lliris florits i trepitgen es horabaixes... *(Surt KYRA amb un maletí a la mà. Mira pertot. No fa cas de FLORIANA, que està girada d'esquena. Amaga el maletí darrere un moble i torna a fer mutis.)* Que mai han somiat un Posillipo... *(Va cap al maletí que ha deixat sa mare, l'agafa, l'alça i el mira, i el torna a deixar allà mateix. Llavors mou la senyera amb entusiasme quan veu que entra BRUFAT.)* Pep Brufat, rei d'Aucanada foradat, lleó engabiat i ximple...

BRUFAT *(de molt mal humor)*: Crida ta mare!

FLORIANA *(tranquil·la com si no el sentís)*: Es bous pasturen dins es blat esclafat, mastegat, rosegat... Pep Brufat, rei destronat...

Surt KYRA i va corrents cap a BRUFAT. S'abracen. FLORIANA fa unes passes de ballet rodejant-los. Després, amb el penó i el cos els fa unes grans reverències i se'n va alçant el penó.

KYRA: Què passa? Havies de venir més tard quan ella ja hagués partida.

BRUFAT: Ses coses s'han precipitat. Ta mare està endimoniada. Me n'acab d'enterar ara. M'ha deixat pelat! Lo de Suïssa també està a nom seu. M'ha deixat

en pèl! Tot lo darrer que havia fet amb ella, tot ho vaig invertir en brillants. I los té ella! (*KYRA riu.*) He estat un ingenu. Almanco jo tenia ideals! (*KYRA va a agafar el maletí. Torna a passar FLORIANA amb el penó enlaire com una figura de ballet. Creua l'escena.*)

FLORIANA: Pep Brufat, rei d'Aucanada destronat, afaitador afaitat... Mesclador foradat d'ideals i negocis... (*Se'n va alçant molt amunt el penó. Es gira al final per dir:*) Fugen a Posillipo... (*Alça les espatles i es posa un dit als llavis.*) Es pensen que no ho sé... (*Fuig.*)

KYRA (*que ha anat devora BRUFAT amb el maletí*): Pesa dos o tres quilos. Si tots són brillants...

BRUFAT (*agafant-lo i sospesant-lo*): Casi tot.

KYRA: Quina casta de negocis heu fet, tu i ella?

BRUFAT: Des que donen es cinc-cents per cent.

KYRA: Més que bruts, idò. Droga?

BRUFAT (*negant*): Com es de ses grans nacionals, no més.

FLORIANA (*que surt corrents*): Pel fat i fat de tots es fats i fades que partiu tot d'una perquè ve s'autora des teus dies, ma mare. No poseu aquesta cara de iogurt. (*Anant-se'n.*) Adeu i adeu...

BRUFAT (*agafa KYRA pel braç, en l'altra mà el maletí*): Anem!

Surt NESSI tota guarnida i llesta, rutilant, pinta posada i tota la resta. El BRUIX camina darrere d'ella amb el cap baix. Es senten una altra vegada els crits dels que esperen NESSI.

NESSI (*creient que va per ella*): Sí. Anem. Ja estic llesta. (*Es mostra a ells fent mitja volta.*) Què vos pareix? No crec que me falti cap detall. (*KYRA i BRUFAT romanen astorats i callen. El BRUIX està capbaix.*) Aquesta manta de blonda és magnífica, fa un poc d'olor de *pachuli*, val un capital, una fortuna...

FLORIANA (*surt com cada vegada*): Comprada per dos reials a una botifarra arruïnada que morí de fam de tota casta dins s'iglésia de la Purificació, baix s'altar de Santa Maria Goretti. (*Com si digués la lletania.*) Sant Humbert, patró des caçadors, guardau de lladres aquesta manta de blonda. Sant Dimes, patró des lladres, guardau-la des caçadors. Per sant Roc gloriós, sant Marçal i santa Àgueda...

BRUIX: Jo sent olor de socarrim!

BRUFAT: I jo!

KYRA: Qualque cosa s'encén!

NESSI: Sols me faltaria aquesta, avui!

BIEL (*entra corrents, tot emmascarat, quasi plorant i cridant*): Foc, foc, foc! Els han pegat foc! No en quedarà ni una! (*Se'n torna corrents.*) Ajudau-me! Aigua, aigua!

BRUIX: Fa olor de llibre torrat! (*Mutis.*)

NESSI: Ses gramàtiques aucanadenques! (*Riu.*) Me cremarà sa casa, aquest... (*Comença a anar-se'n.*)

BRUFAT: Que prengui tot, que s'encengui sa manta de blonda i lo que agombola i s'autonomia que vol representar.

NESSI (*quasi afectuosa*): Alerta amb lo que dius, Pep Brufat. Tu saps que si vull te puc fer tancar. Me sabia molt de greu dur-te a sa presó.

BRUFAT (*amagant el maletí tot el que pot*): Gràcies a mi...

NESSI (*tallant-lo, ràpida*): Gràcies a tu, res. Gràcies a sa majoria. Sa majoria! Pareix que tu encara vius an es temps des dit. (*Assenyala amb el dit allargat. Riu cínicament i se'n va a poc a poc.*) Ajuda a apagar es foc! (*Mutis.*)

KYRA (*veient BRUFAT desfet de ràbia*): Deixa-ho anar tot. Res val la pena. Anem, Pep...

BRUFAT: Sí, anem! (*Posa una mà damunt l'espatlla de KYRA i fan mutis. Quan ja no hi són surt FLORIANA.*)

FLORIANA: A Posillipo... Se'n van a Posillipo... Tenim lo que cercam o lo que mos mereixem? (*S'asseu un moment.*) O no tenim cap de ses dues coses? Ses estrelles mos marquen es camins o es camins mos duen a ses estrelles? Jo ara podria anar-me'n a Posillipo també, o pujar a dalt de sa torre i tirar-me de cap. (*Es posa les mans al ventre.*) Però me

falta molt poc per conèixer un persa petit, parent del Xa.

Li posaré Darío per fer sa punyeta a s'aiatol·là.

BIEL (*surt emmascarat per les gramàtiques, molt enfadat*): No la puc aguantar més! Me'n vaig d'aquesta casa per sempre! Ella! Ella ha pegat foc a ses gramàtiques i riu! Riu encara com una posseïda. Me'n vaig!

FLORIANA: Ma mare t'ha guanyat! Ja és partida. A Posillipo!

NESSI (*entra rient, talment com ha dit el seu gendre*): Amb en Brufat! Ja ho sabia, que ho farien! (A BIEL:) Ves-te'n tu també! Ves-te'n amb Ramona! Gramàtic socarrat!

BIEL: Allà on sia per mai més veure-la! Incendiària! Nerona! (*Fuig.*)

NESSI: Sí! Anau-vos-en tots! Tota sola. Molt millor! Tota sola i sa primera! (*Entra el BRUIX també fumat i emmascarat. Es mira NESSI astorat. FLORIANA fa com que engronsa el que du dins el ventre.*) Tota sola i tot per mi! Doblers i poder. A la merda tot lo demás! I quan mori: *panteón*. Història d'Aucanada! (*Es senten crits i visques de: «Visca sa gran consellera. Visca l'honorable!».* Xivarri.) Ho sentiu? M'esperen! Tot per jo! Som s'autonomia i me duren baix *palio*. Sempre ho havia somiat quan veia es altres que hi anaven! Anem! Mago, me doni es braç. (*El BRUIX no es mou.*) Anem li dic. Què li passa? (*El BRUIX riu de cada vegada més.*) Ooooh! Riu!

FLORIANA: A la fi riu! (*Es posa a riure ella també saltant i agafant el penó d'Aucanada i movent-lo.*)

BRUIX (*S'acosta a NESSI i li dona el braç rient. NESSI està perplexa. Intenta fer una passa.*): No, per aquí no! Per allà! (*L'agafa.*)

NESSI: No me toqui que m'emmaskararà!

BRUIX (*menant-la*): A la mar, monstre autonòmic. Torna an es teu element, Nessi!

NESSI: Som la gran consellera!

BRUIX: Sí, a la mar. Baix es *palio* de la mar, honorable monstre!

FLORIANA: An es seu Posillipo! Baix *palio*!

NESSI xiscla. FLORIANA mou el penó rient. El BRUIX intenta tirar-la al públic rient fort. Els autonomistes de NESSI criden confusament i es sent molt clar i fort: «Visca Aucanada lliure!». Fosc.